ГОЛОС УКРАЇНИ

Влада — Радам!

Газета Верховної Ради України ◆ № 243 (493) ◆ Вівторок, 22 грудня 1992 року ◆ Ціна 2 крб.

Повідомлення прес-центру Верховної Ради України

19 грудня перед закриттям пленарного засідання Верховної Ради України головуючий повідомив, що шоста сесія продовжить свою роботу. Про це чули радіослухачі і телеглядачі, які стежили за трансляцією з сесійного залу. Однак деякі засоби масової інформації, зокрема московське радіо «Маяк», українське радіо в інформаційних вісниках передали, що шоста сесія Верховної Ради України, мовляв, завершила роботу.

У зв'язку з цим повідомляємо, що шоста сесія Верховної Ради України продовжує роботу. Постійні комісії працюють над законопроектами, обговорюють інші питання, які в січні наступного року мають розглядатися на пленарних засіданнях. Звертаємо увагу засобів масової інформації, їх кореспондентів, які допустили цю дезинформацію, на необхідність більш відповідально ставитися до висвітлення діяльності парламенту, інформувати людей об'єктивно і точно.

ЄГИПЕТ СТАНЕ БЛИЖЧЕ

Вчора Президент України Леонід Кравчук відбув з офіційним візитом в Арабську Республіку Єгипет. Під час візиту, який триватиме три дні, він проведе переговори з Президентом АРЄ Мухаммедом Хосні Мубараком, на яких, як передбачається, буде обговорено широке коло проблем обстановки в світі і країнах Близького Сходу і Африки. Значне місце займуть питання розвитку двосторонніх відносин, і, насамперед, в економічній галузі. Глава Української держави також зустрінеться з відомими представниками єгипетських ділових кіл. За підсумками візиту буде підписано пакет документів, включаючи Угоду про основи взаємовідносин і співробітництва між Україною і Арабською Республікою Єгипет, яка вперше створить правову основу для подальшого зміцнення двосторонніх зв'язків.

Президента України супроводять віце-прем'єр-міністр Микола Жулинський, міністр закордонних справ Анатолій Зленко, міністр зовнішніх економічних зв'язків Іван Герц, представник Президента в Києві Іван Салій, голова державної адміністрації авіаційного транспорту Володимир Ращук, народний депутат, письменник Іван Драч, інші офіційні особи.

• • •

Того ж дня Леонід Кравчук прибув до єгипетської столиці. У каїрському міжнародному аеропорту його зустрів Президент АРЄ Хосні Мубарак.

ДЕКРЕТ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

Про звільнення суб'єктів господарської діяльності від сплати процентів за кредити та від відповідальності за прострочення їх погашення

У зв'язку із зростанням заборгованості суб'єктів господарської діяльності України, а також для запобігання можливим банкрутствам, Кабінет Міністрів **постановляє:**

1. Установити, що повернення з Центрального банку Росії розрахункових документів суб'єктів господарської діяльності України за платежами, проведеними у серпні—жовтні 1992 р., є обставиною, яка звільняє цих суб'єктів від сплати процентів і майнової відповідальності за прострочення погашення кредитів, одержаних ними в комерційних банках України для здійснення цих платежів.

При цьому звільнення від сплати зазначених процентів і від майнової відповідальності провадиться за період з дня здійснення платежу на користь контрагента в Росії до дня зарахування відповідної суми, що повернулася, на рахунок суб'єкта господарської діяльності України.

2. Комерційним банкам України при наявності обставин і за умов, зазначених у статті 1 цього Декрету, повернути до кінця 1992 року на розрахункові рахунки суб'єктів господарської діяльності України фактично сплачені ними суми по процентах і суми санкцій за прострочення погашення кредитів з віднесенням втрат на результати фінансово-господарської діяльності банків.

3. Цей Декрет набуває чинності з дня опублікування.

Прем'єр-міністр України Л. КУЧМА.

Міністр Кабінету міністрів України А. ЛОБОВ.

м. Київ
9 грудня 1992 року.

ЯК НАВЧИТИСЯ ЖИТИ МИРНО

У селищі Петрове-Дальнє під Москвою 19—20 грудня 1992 року відбулася перша російсько-українська конференція «Національна безпека Росії та України: виклики сучасності і можливість спільних рішень». У ній взяли участь радники Президентів, народні депутати, міністри, підприємці, вчені, журналісти двох країн і дійшли до спільного висновку — національна безпека, грунтована на своїх національних інтересах, неможлива без розуміння чужих інтересів. Почався справді рівноправний двосторонній діалог, що має привести до якісно нового взаємопорозуміння двох держав, жодна з яких не стане Атлантидою і не зникне. Ми приречені бути сусідами і маємо жити в мирі і злагоді. І люди, і держави.

Подробиці про конференцію читайте в наступних номерах «ГУ».

КОЖНИЙ ДРУГИЙ — СІЗІФ

У кожного з нас — свій нелегкий тягар. І під час реформ він невідворотно стає дедалі важчим. Народ, який віками потерпав від зла та нестатків, має зазнавати нових поневірянь, як Сізіф, збираючись до Суспільства добробуту і процвітання. Чому! І доки це триватиме! Чи не звів Господь чи Диявол гору з неподоланих стереотипів, через які нашому поколінню не переступити!! І справді, як укласти в прокрустове ложе нашої свідомості думку, що соціальна рівність ніколи не рухала прогрес. І багато, багато іншого — без серпа і молота, скерованої в нікуди правиці вождя, амфітеатру посадових крісел і політичних трибун...

Сергій ГОРБ.
Фото Анатолія КОЛЕСНИКА.

ОФІЦІЙНА ХРОНІКА

Завершилося заняття останнього п'ятого потоку слухачів Центру підвищення кваліфікації кадрів Інституту державного управління і самоврядування при Кабінеті міністрів України.

Як повідомив прес-центр Верховної Ради України, у підсумковому семінарі взяв участь і виступив перший заступник Голови Верховної Ради України Василь Васильович Дурдинець.

— Таке навчання, така форма роботи з кадрами Рад у нашій молодій незалежній Україні, яка йде шляхом демократичного поступу, вкрай потрібні. Ради повинні повною мірою скористатися законами і чітко, професійно, творчо проводити державну лінію, враховуючи специфіку свого регіону, надаючи своїй діяльності соціального спрямування. Місцеві Ради, які стоять найближче до людей, мають і зобов'язані стати не тільки виразником, але і захисником їх інтересів, інтересів нашої молодої Української держави.

Під час занять голови міських Рад районного підпорядкування прослухали близько тридцяти доповідей та лекцій з найактуальніших питань державного і місцевого життя, взяли участь у багатьох зустрічах, «круглих столах», побували на пленарних засіданнях Верховної Ради і мали зустріч і тривалу бесіду з Головою Верховної Ради України Іваном Степановичем Плющем. І все ж на підсумковому занятті не бракувало запитань. Василь Васильович Дурдинець розповів про суспільно-політичну, економічну, і криміногенну ситуацію в Україні, у своїх відповідях прагнув показати місце представницької влади у вирішенні різного рівня питань і особливо проблем місцевого самоврядування. Формування громадського суспільства, до чого прагне Україна, неможливе без ефективного, компетентного господарювання місцевих Рад на підвладній території з метою її відродження, оновлення, утвердження правопорядку, поліпшення умов життя і добробуту людей.

У своїй діяльності Ради мають керуватися тільки Конституцією, законами України, щоб народ сповна відчув, що у нас є нова держава, є нова влада і вона діє в його інтересах, в інтересах держави.

* * *

18 грудня стало особливим днем: вперше після проголошення незалежності широко вшановано мужніх наших захисників законності і правопорядку. У Києві відбулися урочисті збори, присвячені річниці української міліції, на яких зробив доповідь Міністр внутрішніх справ, генерал-полковник Андрій Володимирович Василишин.

На урочистих зборах виступив перший заступник Голови Верховної Ради України Василь Васильович Дурдинець.

— Виконуючи волю свого народу, Верховна Рада, Президент, Уряд України приділяють велику увагу створенню правової бази державно-політичного будівництва, розбудові сучасних правоохоронних органів, здатних забезпечити правопорядок і законність, економічна та соціальний захист громадян,— сказав Василь Васильович Дурдинець.— Прийнято майже 50 законів, постанов, указів, які регламентують діяльність міліції. Йде оновлення і правове виховання кадрів, що вже тепер, за умови гострої політичної та економічної кризи, високих темпів зростання злочинності і правового нігілізму не розгубилися, прагнуть діяти, як велить честь, совість і Закон.

Незважаючи на урочистість моменту, на зборах йшлося і про ті завдання, які належить виконувати міліції, всім правоохоронним органам у непростих сьогоднішніх умовах. Кожна людина, наголошувалося у виступах, повинна довіряти і допомагати органам правопорядку, але і працівники міліції, служби безпеки, прокуратури мають діяти так, щоб кожна людина відчула зміни на краще.

В роботі урочистих зборів взяли участь Прем'єр-міністр України Леонід Данилович Кучма, міністр-керівник правоохоронних органів, голова держадміністрації м. Києва Іван Миколайович Салій.

Після урочистої частини відбувся концерт майстрів мистецтв і самодіяльних митців України.

Прес-центр Верховної Ради України.

Парламентська хроніка

КУДИ НЕ КИНЬ — УСЮДИ КЛИН І МАФІЯ

Денне і вечірнє засідання 18 грудня

На денному засіданні сесія продовжувала обговорювати декрети уряду, які до затвердження бюджету України на 1993 рік регламентуватимуть економічну політику Кабінету міністрів. Перехресний «допит» міністра фінансів України Г. П'ятаченка, який до першої перерви встиг поінформувати сесію про бачення очолюваним ним відомством шляхів виходу з жорсткої економічної кризи, показав, що міністерство фінансів, як і всі ми, тих шляхів поки що не знає.

Віце-прем'єр Ю. Іоффе, доповідаючи сесії про стан справ із забезпеченням народного господарства і населення електричною, тепловою енергією та нафтопродуктами, ще більше переконав депутатство, що нинішній стан української економіки найкраще характеризується перефразованою приказкою «Куди не кинь — усюди клин і мафія». Ю. Іоффе розповів депутатам, який «беспредел» чиниться біля нафтової годівнички. Ось лише деякі факти. Нафтопереробні заводи без дозволу Національного банку України відкривають валютні рахунки в США, Австрії, Швеції... Причому, як правило, мільйони доларів пливуть у західні банки не від трудових колективів, а від мафії, котра сьогодні впевнено тримає свою брудну руку на нафтовому кранику України під дахом численних товариств, малих і спільних підприємств.

Упродовж 37 хвилин до перерви і 20 — після неї наводив віце-прем'єр Ю. Іоффе факти, проаналізувавши які, легко зрозуміти, чому так важко живеться нині народові. Ми дедалі ближче підходимо до краю прірви через те, що із суспільства знущається всесильна мафія. Використовуючи хаос перехідного періоду, вона безкарно грабує державу, маючи своїх людей на всіх поверхах влади та у високих прокурорських і міліцейських кабінетах. Інакше як пояснити той факт, що мафіозна фірма «Інтеренерго» відкрито, не криючись, закуповує для своїх «хрещених батьків» імпортні автомобілі на суму 8 мільйонів 911 тисяч доларів, як розуміти дії прокуратури України, котра, одержавши фактаж про «подвиги» нафтової мафії на 190 сторінках, мовчить, ніби води в рота набрала?

На жаль, і цей виступ Ю. Іоффе, переконаний, залишиться гласом волаючого в пустелі. Мафія ж, як той криловський кіт, й надалі слухатиме й жертиме. Народ України сьогодні хоче знати: доки?

Ще про один «клин» доповів сесії міністр сільського господарства і продовольства Ю. Карасик. Зміст доповіді можна передати її першою фразою: «Стан з виробництвом сільськогосподарської продукції критичний і вимагає надзвичайних заходів».

Віце-прем'єр В. Пинзеник представив сесії інформацію про декрети Кабінету міністрів та розробку програми його наступної діяльності. Запозичене у «вождя світового пролетаріату» слово «декрет» справді звучить солідніше, ніж, скажімо, «постанова» чи «указ». От би цим декретам та ще й таку саму, як солідність назви, ефективність дії!

Закінчувалося вечірнє засідання інформацією голови Служби безпеки України Є. Марчука про завдані збитки економіці України службовими особами та про антизаконну діяльність деяких громадських угруповань.

Є. Марчук того дня своєю інформацією підсилив переконання присутніх у залі, що нині Україною править мафія.

Торкаючись проблеми діяльності в Україні незаконних збройних формувань, голова Служби безпеки зупинився на аналізі дій української народної самооборони (УНСО). Наша газета не раз, ще коли УНСО лише зароджувалася, попереджала, що ці хлопці з синьо-жовтих патріотів перетворюються в українських неофашистів. Напівграмотні нероби, вони вдають із себе «борців за народне щастя». Їм приємно лоскоче честолюбне переконання, що вони творять історію. Насправді ж ці вічні революціонери чинять реальні злочини, які залишаються безкарними. Бойовики УНСО вбивали людей у придністровській війні на боці промосковських бандитських формувань, нападали на ченців Києво-Печерської лаври, провокували міжнаціональні сутички в Криму. На жаль. Служба безпеки, прокуратура лише тепер придивляються до «подвигів» УНСО. Дай Боже, щоб не було запізно.

Валентин ЛАБУНСЬКИЙ.

А ЗАВЕРШИЛОСЯ ВСЕ ДУЖЕ ПРОСТО...

Ранкове і денне засідання 19 грудня

Останній день пленарних засідань Верховної Ради України, безперечно, можна назвати днем прийняття постанов. Адже саме цьому було присвячено практично все денне (найтриваліше) засідання парламенту. Втім, роботу депутати розпочали з обговорення завдань нового уряду.

Ішлося про проблеми економічних відносин з Росією, роботу Національного банку, сільського господарства тощо. Але майже в кожному виступі депутати виходили на нестачу енергоносіїв і взагалі роботу відповідних відомств України, зокрема Міністерства енергетики.

Здається, дещо вгамував пристрасті міністр енергетики В. Скляров. Він запевнив депутатів, що енергозабезпечення України цієї зими може бути не гіршим, ніж торік. Звичайно, за умови активних дій уряду щодо забезпечення галузі мазутом і вугіллям.

Далі виступив президент державного концерну «Укрзалізниця» Б. Олійник. За його словами, нестача палива позначається і на роботі залізниці. Вихід з такої ситуації — перехід на електричну тягу.

Завершилося обговорення проблем уряду виступом Прем'єр-міністра Л. Кучми. Він сказав, що «Україна вперше дістала на міжнародній арені репутацію прогресивної держави з орієнтацією на ринок. До нас потяглися зі своїми капіталами солідні партнери. А це дасть нам можливість не розтягувати нашу державу, як мародери, а працювати на благо України».

Л. Кучма закликав Верховну Раду терміново розглянути разом з Кабінетом міністрів проблему управлінської системи. Бо її недосконалість зводить нанівець реалізацію рішень вищих органів влади. Він також підтвердив, що обіцянку представити програму діяльності в двомісячний термін (а не за традиційні сто днів) уряд обов'язково виконає.

Після виступу Л. Кучми депутати схвалили зміни і поправки до законодавчих актів, які регулюють надання урядові тимчасових розширених повноважень.

Парламент також схвалив ст. 5 Закону України про адвокатуру (вона визначає професійні права адвокатів) і прийняв закон у цілому.

* * *

Денне засідання розпочалося ратифікацією угоди між державами СНД про порядок вирішення спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності. Далі Верховна Рада прийняла постанову про збільшення чисельності прикордонних військ України. А ось проект наступної постанови — про створення тимчасової депутатської комісії для перевірки виконання законодавства у боротьбі з організованою злочинністю, корупцією, хабарництвом та іншими зловживаннями у сфері економіки — викликало бурхливі дебати. Для підготовки остаточного варіанта довелося провести додаткову нараду тих, хто готував постанову. Після внесення поправок постанову прийняли.

На денному засіданні знайшла своє розв'язання й проблема, яку того тижня порушила депутат Л. Скорик: про перевірку звернень народних депутатів до органів виконавчої влади з питань надання квот і ліцензій на вивезення з України гостродефіцитних матеріалів. Верховна Рада постановила створити для перевірки цих фактів тимчасову депутатську комісію.

Парламент прийняв ще три постанови про створення тимчасових депутатських комісій: з перевірки заяв народних депутатів щодо відповідності текстів прийнятих і опублікованих законодавчих актів, з перевірки роботи Фонду державного майна, з вивчення діяльності Національного банку. Після цього голова постійної Комісії з питань правопорядку та боротьби з злочинністю Я. Кондратьєв представив проект постанови про виконання законів і постанов Верховної Ради України з питань правопорядку і заходів щодо боротьби із злочинністю. Знову бурхливе і тривале обговорення, численні зауваження і пропозиції. Але... Через певний час виступив депутат С. Хмара і заявив, що в залі нема кворуму. Його одразу підтримали кілька колег, наголошуючи, що неможливо приймати важливу постанову в такій ситуації. Першому заступникові Голови Верховної Ради В. Дурдинцю нічого не залишалося, як погодитися, поздоровити депутатів з Новим роком і закрити останнє пленарне засідання VI сесії парламенту в цьому році.

Олексій ЄВСІКОВ.

СЕСІЯ ВЕРХОВНОЇ РАДИ КРИМУ ЗАКІНЧИЛА РОБОТУ

Десята сесія Верховної Ради Криму, яка тривала впродовж трьох днів в Сімферополі і закінчилася пізно ввечері 18 грудня, так і не розглянула багатьох питань, попередньо внесених до порядку денного. Зокрема, до питань про розмежування майна державної (Республіки Крим) власності і власності адміністративно-територіальних одиниць (комунальної), про державну (Республіки Крим) програму приватизації майна державних підприємств на 1993 рік, про проект Регламенту ВР Криму депутати навіть не приступили, вирішивши перенести їх обговорення на наступну сесію. Лише в першому читанні прийняли проекти Законів «Про охорону навколишнього середовища» і «Про охорону та використання пам'ятників історії та культури».

18 грудня відбулося бурхливе обговорення доповіді голови постійної Комісії Верховної Ради Криму з питань гласності, інформації та вивчення громадської думки Валерія Астахова «Про роботу засобів масової інформації». Депутати порушували питання відповідальності журналіста, необхідності подавати матеріальну допомогу засобам масової інформації. В обговоренні доповіді взяв участь Голова Верховної Ради Криму Микола Багров.

Депутати прийняли постанову, якою, зокрема, зобов'язують Раду Міністрів Криму розробити програму зміцнення і розвитку матеріально-технічної бази газет та журналів, засновниками яких є Ради народних депутатів. Редактор газети «Крымская правда» депутат Володимир Бобашинський пропонував записати, щоб за необхідності РМ Криму допомагала виданням, в тому числі й незалежним, якою, до речі, є і «Крымская правда». Однак В. Бобашинського депутати не підтримали.

Голова постійної Комісії Верховної Ради Криму з національної політики, міжнаціональних і міжреспубліканських відносин та культури Анушеван Данелян зачитав проект постанови «Про додаткові заходи по виконанню державної програми переселення в Крим кримських татар та інших депортованих народів». Пропонувалося насамперед звільнити від податків або зменшити їх відсоток для тих підприємств, які працюють над програмою повернення депортованих народів. Однак депутати, на жаль, відмахнулися від справді надзвичайно важливого питання, не прийнявши ніякого рішення. У зв'язку з цим виникає настійна необхідність створення в кримському парламенті двопалатної системи, щоб кримські татари були представлені в ньому певною кількістю, а не так, як тепер: у ВР Криму лише один кримський татарин.

Парламент прийняв постанову про подвійне громадянство і громадянство Республіки Крим. Сесія звернулася до Верховної Ради України з законодавчою ініціативою розробити концепцію подвійного громадянства на території України. Зазначено також, що проставляння в паспортах штампів про належність до українського громадянства для кримчан не є обов'язковим, а ВР Криму потрібно розробити механізм прийняття громадянства Республіки Крим. Сесія також звернулася до Верховної Ради України з законодавчою ініціативою про запровадження на території України другої державної мови — російської.

Олександр ПІЛАТ,
власний кореспондент «Голосу України».

ЧУТКИ ПРО ДЕПЕШУ ДЕЩО ПЕРЕБІЛЬШЕНІ,

або Театр абсурду на заводі

12 грудня в «Голосі України» під заголовком «Театр абсурду на кордоні» з'явилося коротке інтерв'ю директора Сумської камвольно-прядильної фабрики Л. Коверняги, в якому він, та ще й не від себе особисто, а як годиться — «від імені і за дорученням» трьохтисячного трудового колективу свого підприємства оголосив новий уряд Л. Кучми ледь не найголовнішим і прихованим руйнівником економіки України. Коротко зміст його звинувачень зводиться до того, що нібито Кабінет міністрів України надіслав на прикордонні залізничні станції суворту таємну вказівку: не пропускати вантажі в Україну, оскільки, мовляв, немає пального для маневрових тепловозів. А через це почали зупинятися підприємства, тисячі людей втрачають роботу...

Директор, не вибираючи слів і виразів, не просто звинувачує, а ображає уряд: «наше високе начальство «допомагає» розвалити те, що ще не впало» і т. п.

Які ж у директора підстави для подібних звинувачень? Аж ніякісіньких. Бо коли почали шукати ту злощасну телеграму чи «секретну депешу», котра, як стверджує Л. Коверняга, повернула вагони «у зворотному напрямку» і зупинила підприємства, з'ясувалося, що її не існує в природі і ніколи не існувало. Бо ніхто й ніколи не забороняв пропускати вантажі в Україну.

Прес-служба Кабінету міністрів зв'язалася з Л. Ковернягою, який змушений був визнати, що ніколи не бачив подібного документа. А для газети директор сказав, що про цей циркуляр він дізнався від «киргизьких друзів». Ось так і народилася газетна «качка».

Дмитро ТАБАЧНИК,
керівник прес-служби Кабінету міністрів України.

Від редакції:

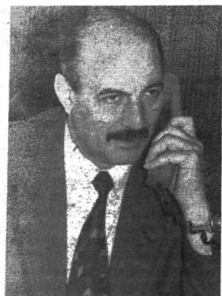
Одержавши від прес-служби Кабінету міністрів таке спростування, ми зв'язалися з нашим власним кореспондентом по Сумській області, який брав те інтерв'ю у директора фабрики. Колега повідомив: «Факти та їх трактування записані зі слів директора, котрий і несе відповідальність за їх вірогідність. Це він підтвердив і в ході бесіди, і тоді, коли матеріал було підготовлено до друку. Не відмовляється від своїх оцінок і сьогодні». Текст інтерв'ю директор, до того ж, завізував. Ось так.

Колезі нашому ми скажемо тільки те, що згідно з міжнародними принципами журналістської етики кореспондент теж (а не тільки, так би мовити, першоджерело) несе відповідальність за інформацію, яку передає. Хоча й визнаємо, що кореспондент тут може стати заложником інформатора. Та в даному разі все вирішувалося просто, якби наш колега повірив не словам, а вимагав документів. Навіть, якщо слова говорить директор. Надто ж про серйозні речі йшлося.

А що стосується всієї цієї історії, то вона навіває сумні думки. Десь хтось щось сказав, якісь посилання є у Л. Коверняги на якусь працівницю главку, щось він дізнався від «киргизьких друзів»... Тобто, ні документів, ні факсограми чи телеграми — нічого, а вагони — «у зворотному напрямку» і звинувачення на адресу уряду. А може, хтось у цій історії прикривав у такий спосіб якусь спекулятивну чи іншу акцію, чи просто власну безпорадність і невміння налагодити виробництво? Як би там не було, а веселого в цій історії немає нічого.

ЯКЕ ПОТРІБНО НАМ МІНІСТЕРСТВО?

Міністр транспорту України Орест КЛИМПУШ відповідає на запитання оглядача «Голосу України»

— Шановний Оресте Дмитровичу! Кабінет міністрів взяв рішучий курс на оновлення: і в структурі, і в якості роботи. Ми знаємо, що довкола Міністерства транспорту, доцільності його існування і функцій велося чимало суперечок. Тож яке місце в нашій державі ви відводите своєму відомству?

— Справді, нині керівники держави роблять критичний аналіз управлінських структур, переосмислюють сам принцип управління державою в умовах сьогодення. Теперішній етап нашого розвитку особливий — ми повинні створити не тільки життєздатні органи влади, а й саму державу, бо процес державотворення не закінчився.

Думаю, поки що і не треба істотно змінювати структури державного управління, до яких ми звикли, а саме: міністерства і комітети. Як свідчить світовий досвід, Міністерство транспорту є саме таким державним органом, без якого не можна уявити будь-яку країну.

Але в кожному конкретному випадку треба враховувати особливості та специфіку функціонування такого державного підрозділу.

За піврічне існування нашого міністерства за умов складного, насиченого внутрішніми суперечностями часу, неналежної підтримки з боку Кабінету міністрів, традиційно зневажливого ставлення до проблем Міністерства транспорту все-таки нагромаджено значний досвід, який можна використати для розв'язання тих проблем, що стоять на порядку денному.

— Отже, яке місце повинно займати Міністерство транспорту в державній структурі України?

— Я саме про це й хотів сказати. Найперша функція міністерства — це створення чіткої національної транспортної системи, яка об'єднала б регіони, підприємства, різні види транспорту, забезпечувала потреби населення і відстоювала інтереси держави і наших людей як в Україні, так і за її межами. Друге — це інтеграція України в світову економіку. Вона неможлива без ефективного функціонування транспорту. Його робота — це візитна картка країни. Коли людина прилітає до нас літаком чи приїздить поїздом, перші враження від України складаються від діяльності саме цих структур. Від ступеню розвитку транспорту значною мірою залежить налагодження контактів, вкладення інвестицій, створення спільних підприємств.

Наше відомство не можна розглядати як структуру, що має корпоративні зв'язки з авіацією, залізницею, водним транспортом. Навпаки, воно перебуває, так би мовити, в конструктивній опозиції до них. Міністерство має формувати загальні вимоги, нормативи, стандарти виконання тієї чи іншої роботи, тобто в першу чергу бути захисником споживачів і інтересів держави.

Разом з тим міністерство укладає угоди та координує свою діяльність з транспортними структурами інших країн, оскільки світові комунікації тісно пов'язані між собою. Але воно ні в якому разі не повинно втручатися в господарську діяльність будь-яких підприємств транспорту.

— Але ж це суперечить основній думці, висловленій вами. Як можна не втручатися у внутрішню діяльність підприємств, коли в той чи інший спосіб регламентуєте їхню роботу, так би мовити, ставите їх у певні рамки?

— Це традиційний і помилковий погляд на речі. Так, держава створює певні рамки, у межах яких функціонують підприємства. Такими рамками є стандарти, нормативи, закони, податки, міждержавні угоди тощо — все те, без чого, погодьмося, обійтися неможливо. Але ж при цьому підприємницька діяльність, бажання і можливість ефективно господарювати та одержувати прибуток ніяк і нікім не обмежуються. Це перше. Подруге, якщо конкретно торкнемося проблем транспорту, то широкий розвиток підприємницької діяльності тут, як ніде, стримується монополізмом. Абсолютним природним монополістом, наприклад, є залізниця. І ось що вийшло. Сьогодні вся власність тут розподілена між шістьма великими залізницями. І вони жодних інших конкурентів і знати не хочуть. Ось тому у мене відразу ж постає запитання: чому б великим вокзалам, депо не надати статус підприємств, не дати можливість самостійно здійснювати господарську діяльність, що, безперечно, поліпшило б обслуговування людей? Але ж ні, цього не дуже хочуть. Виходить, не міністерство, а саме відомство зупиняє ініціативу людей. А роль міністерства у таких випадках повинна звестися до розробки статутних і нормативних вимог до таких підприємств, тобто окреслити рамки їхньої діяльності, визначити місце та порядок взаємодії у транспортному комплексі взагалі.

— Так, у цьому разі міністерство, підштовхуючи окремого монополіста до роздержавлення, відіграє позитивну роль. Але ви сказали, що міністерство бере на себе і зовнішньоекономічні зв'язки, усуваючи від цього великий підрозділ, скажімо, автотранспорт. Хіба це не втручання в його справи? Хіба це не стримування ринкових відносин?

— Міжнародна угода — це ще не ринок. Широка міжнародна угода не виключає локальних, прямих зв'язків між підприємствами. І хай вони собі розвиваються. Ми ж регулюємо такі специфічні питання, як правила переїзду через кордон, розміри різних сплат та покілометрової плати, дозволи на переїзд кордону.

Слід визначитись і з технічним ліцензуванням, маючи на увазі, що транспорт є об'єктом підвищеної небезпеки і має відповідати певним вимогам. Міністерство на державному рівні домовляється про співробітництво з іншими країнами.

— Отже, міністерство має бути не диктатором, а скоріше союзником діючих структур у транспорті?

— Одна з основних функцій міністерства — створювати умови для ефективного функціонування транспортних підрозділів, з другого боку, — відстоювати інтереси держави. Наприклад, якщо наш транспортний засіб, що не відповідає сучасним міжнародним вимогам, керований некваліфікованим водієм, потрапить в аварію, то збитки мусить відшкодовувати держава. Ось тому держава має здійснювати постійний контроль транспортних засобів, а також кваліфікації обслуговуючого персоналу.

— Дозвольте ще одне запитання. Які форми власності, на вашу думку, найкраще вписуються в сучасне господарювання на транспорті?

— Вважається, що сьогодні основною і переважаючою в транспортних галузях повинна бути державна форма власності. Але ми провели семінар представників усіх галузей транспорту разом з іноземними фахівцями, щоб з'ясувати нові форми мотивації праці та зацікавленості в результатах своєї роботи. На ньому наголошувалося, що необхідно давати дорогу приватній власності. Вона дасть можливість значно зменшити кількість транспортних засобів, бо нині ми маємо занадто автомобілів, вагонів, суден та іншого майна, що не відповідає реальним потребам нашого суспільства. Крім того, приватна сфера додасть здорової конкуренції на ринку транспортних послуг. Атмосфера змагання сьогодні просто необхідна у транспортних підрозділах. Поки що монополісти стримують розвиток цих процесів.

Однак деякі об'єкти транспортної структури, на наш погляд, не повинні бути приватизовані. Це передусім залізниця, державні автошляхи, засоби контролю за безпекою руху транспорту та інші.

— Ви знаєте, трохи несподівано чути з ваших уст про боротьбу з монополізмом, оскільки Міністерство транспорту значною мірою і є монопольною структурою. А як ви тоді уявляєте боротьбу з монополістами у таких могутніх структурах, як, скажемо, колишній Аерофлот?

— Шлях до знищення монополізму в кожній галузі має свої особливості і багато в чому залежить від волі людей. Їх треба тільки підтримати, і справа піде. Саме ми й керувалися, створюючи Міністерство транспорту. Ми прагнули організувати такі органічні структури, які гнучко реагували б на потреби життя. З одними державними адміністраціями відносини вибудовуються складно, з іншими — наприклад, авіацією, — чи не ідеально. Державна адміністрація «Украавіація» створюється саме як державний орган, який виконує тільки функції координації, сертифікації, нагляду, технічного контролю за польотами, розробленням документів та нормативів. «Авіалінії України» — це вже комерційна, господарська структура. І тепер йдеться про створення кількох конкуруючих українських авіакомпаній навіть при збереженні державної форми власності.

У морському транспорті бачимо протилежну картину. Усі пропозиції про створення на базі роздутого монстра Чорноморського пароплавства — кількох конкуруючих господарств наштовхувалися на неприхований опір з боку морської адміністрації. А ось Асоціація українських морських портів гаряче підтримала концепцію Міністерства транспорту України. Розуміння з боку фахівців-практиків зміцнює нашу впевненість у тому, що ми на правильному шляху.

Питання демонополізації — винятково важливе й актуальне. Таких монополістів, як залізниця і морфлот, що опираються нинішнім течіям, обов'язково має контролювати держава, і це повинно робити Міністерство.

— Я переконався, що впровадження різних форм власності на транспорті — не просто слова, а ваша позиція. Ви, очевидно, знаєте і про ту боротьбу, яка розгорнулася серед річковиків проти їх входження до структури Міністерства транспорту. І для цього є певні підстави. Річковики першими дістали право створити акціонерну форму власності як перехідну до приватизації. Включення ж Укррічфлоту до структури Мінтрансу колективом галузі оцінюється як зазіхання на їхнє право приватизуватися.

— Хочу підкреслити: Міністерство транспорту не є галузь, до якої можна входити чи не входити. Його функції поширюються на «все, що рухається», але тільки, повторюю, стосовно рамок, принципів, нормативів, стандартів тощо. Ми підготували свої пропозиції Кабінету міністрів і Президенту, в яких висловлюємо думку про те, що найважливіші об'єкти, такі, наприклад, як Київський чи Херсонський річкові порти, не можуть бути приватизовані повністю. Контрольний пакет акцій у таких випадках має залишатися в державній власності, і це відповідає перспективним державним інтересам. Упевнені також, що органи, які здійснюють технічний нагляд, квотування, ліцензування, контроль за станом водних шляхів, повинні залишатися державними. Дуже дивно чути скарги на те, що Мінтранс України забирає гроші у річковиків. Заявляю, що від них ми не отримали ані копійки, у тому числі валюти, і ніколи не противилися приватизації в цій галузі.

Ми вже підписали багато міжнародних угод. Немало їх, як то кажуть, на підході. Вони необхідні для координації роботи з країнами-сусідами. Видано Указ Президента про Міністерство транспорту, в якому втілено наше, підтверджене досвідом інших країн, бачення концепції транспортного комплексу України. Прийняття відповідних рішень на найвищому рівні дозволить нам ефективно вирішувати наболілі проблеми транспорту.

Інтерв'ю вів
Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.

Продиктовано в номер

ПЕРШИЙ З'ЇЗД ПЕДАГОГІВ

розпочинає завтра свою роботу в столичному Палаці культури «Україна». З основною доповіддю «Україна XXI століття. Державна програма «Освіта» виступить міністр освіти Петро Таланчук. З'їзд триватиме 23—24 грудня: першого дня відбудеться пленарне засідання, наступного — делегати й гості форуму продовжать роботу в секціях.

Катерина КІНДРАСЬ.

СТВОРЕНО КЛУБ ПОРТОВИХ МІСТ

Представники Бургаса, Варни, Іллічівська, Констанци, Миколаєва, Одеси, Херсона заснували міжнародний Чорноморський клуб. Повернувшись із зустрічі засновників, голова Херсонської міськради О. Широкий пояснив: основна мета створення клубу — сприяння економічному співробітництву міст і народів басейну Чорного та Середземного морів, комплексному і раціональному використанню ресурсів моря. Вступний внесок — 25 тис. доларів. Нині міськрада готує програму своєї участі в роботі клубу.

Іван КАЛИНИЧЕНКО.

ДЕВ'ЯТНАДЦЯТА — «СПРАВЕДЛИВІСТЬ»

19 грудня у Києві відбувся установчий з'їзд Української партії Справедливості. Ідея створення цієї партії належить членам Українського Союзу ветеранів Афганістану (УСВА) і була підтримана на Всеукраїнській науково-практичній конференції УСВА, яка відбулася 15 жовтня цього року. Лідери УПС вважають, що ця «партія повинна стати інструментом та рушійною силою в механізмі утворення справедливих законів і державного права, допомогти тим силам, які прагнуть побудувати демократичну незалежну і справедливу для всього народу державу Україна». УПС принципово може бути і парламентською партією, на думку її організаторів, і виконувати дві основні функції — підготовки до виборів та контролю за діяльністю парламенту.

Головою УПС з'їзд обрав Михайла Гречка — заступника голови УСВА.

На сьогодні в Україні зареєстровано 18 партій.

Катерина ВОРОНЕНКО.

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ, МОРЯКОВІ ПОМАГАЙ

Прикарпатці стали шефами моряків ВМС України. Недавно заступник голови Івано-Франківської облдержадміністрації І. Шовковий привів до Севастополя колону з 40 тоннами продуктів харчування. А 19 грудня, у день св. Миколая, покровителя моряків, на перший український корабель «Славутич» завітали гості з Коломиї, народні депутати Т. Тодорів, В. Глаголюк з подарунками — книжками, гітарами, комплектами настільних ігор та відеомагнітофоном «Панасонік» від торгово-комерційного підприємства «Коміс» (директор В. Яворський). Надалі до шефської акції підключаться й інші райони області. На Різдво прибудуть подарунки зі Снятинського району. А з 5 по 28 січня група морських офіцерів опановуватиме українську мову у Прикарпатському університеті. Діти моряків проведуть зимові канікули у прикарпатських сім'ях.

Власна інф.

ФОРУМ ВІДБУДЕТЬСЯ

19 грудня у Бахчисараї (Республіка Крим) голова Меджлісу кримськотатарського народу Мустафа Джемільов і голова Організації кримськотатарського національного руху (ОКНР) Рефат Чубаров зустрілися з головою Асамблеї тюркських народів Рафаелем Мухаметдіновим. Обговорювалися питання проведення зустрічі представників тюркських народів СНД на початку наступного року, а також проведення з'їзду тюркських народів Західної і Східної Європи та країн СНД. З'їзд під назвою «Всетюркський форум громадських сил та організацій «Анкарська декларація» відбудеться у першій половині 1993 року в Баку або Києві. Сторони висловили протест на арешт узбецькими спецслужбами у Бішкеку узбецького правозахисника керівництву Узбекистану.

Олександр ПІЛАТ.

КУЛЬТУРА МОЖЕ ЯВИТИ СВІТОВІ УКРАЇНУ,

але Для світу наші культурні надбання поки що, на жаль, залишаються загадкою

Кожен народ прагне до того, щоб про нього якнайбільше знали, щоб про нього складався адекватний образ у світі. Певна річ, хочемо цього й ми, українці. Щоб нас більше не сприймали як російську околицю, як російську губернію.

Є тут до чого докласти рук і розуму нашим політикам, економістам і, звичайно, культурним діячам. Бо культура і мистецтво часом можуть зробити більше, ніж політика. Про це і сказав міністр культури Іван Дзюба під час зустрічі з аташе з питань культури закордонних дипломатичних представництв у Києві.

Протягом століть, продовжував Іван Михайлович, ми жили за умов деспотичних режимів, що відбилося на ментальності багатьох верств нашого суспільства. І нам дуже важливо, щоб наше суспільство в усіх своїх шарах засвоювало демократичний спосіб мислення, прилучалося до світової культури.

Актуально

Як мислиться співпраця із зарубіжними посольствами в галузі культури? Це й інформування іноземних представництв про культурне життя в Україні, участь дипломатів у різних культурно-мистецьких подіях, що відбуваються в нашій країні, спільні зустрічі й прес-конференції. «Ми хочемо,— звернувся міністр до зарубіжних дипломатів, — щоб громадськість ваших країн була краще поінформована про культурне життя в Україні. А це ми можемо зробити тільки з вашою допомогою».

На зустрічі зазначалося, що Мінкультури входить у період структурної реконструкції. Очевидно, будуть створені нові департаменти з великими автономними правами. Як творчими, так і фінансовими. А основний напрям перебудови діяльності міністерства передбачає зменшення його адміністративних функцій і посилення аналітичних.

Роман ВАТРИЧ.

Постфактум

ПРОПОЗИЦІЇ— УРЯДАМ

У Києві відбувся міжнародний семінар з проблем ядерної безпеки і утилізації ядерних відходів. Він організований науково-просвітницьким центром «Міжнародна політика» правління товариства «Знання» України.

В семінарі взяли участь делегації з США, Японії, Росії та Німеччини. Американську делегацію очолював лауреат Нобелівської премії, голова Федерації американських вчених професор Френк фон Хіппель. З української сторони на семінарі були представники Держатомнагляду, держконцерну «Укратоменергопром», Міністерства оборони, Мінчорнобиля.

На засіданні, проведеному в перший день роботи семінару, обговорювалися питання безпеки атомної енергетики в Україні, проблеми ядерного паливного циклу, зокрема поводження з відпрацьованим паливом, деякі аспекти ліквідації ядерної зброї.

Організатори семінару за його результатами мають наміри розробити і надіслати урядам - США, Росії та України пропозиції щодо розв'язання питань, про які йшлося.

Олексій БРЕУС.

Що почім

600 МІНІМАЛЬНИХ ЗАРПЛАТ — БАГАТО ЧИ МАЛО?

«Про розвиток житлового будівництва та поліпшення соціально-демографічної ситуації на селі». Таке розпорядження видав представник Президента у Вінницькій області М. А. Дідик. Серед стимулюючих засад є такі, як довгостроковий кредит в 600 мінімальних зарплат індивідуальним забудовникам та одноразова допомога для обзаведення господарством у розмірі 15 мінімальних окладів на голову сім'ї та четвертої частини цієї суми на кожного її члена. На базі підприємства асоціації «Вінницясільсервіс» створюються спеціалізовані комерційні служби.

Іван ВАЛЬКО.

Вінницька область.

Добра вість

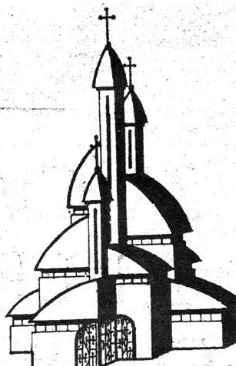
ЗАПОРІЖЖЯ: ШЛЯХ ДО СОБОРНОСТІ

Лідери громадських організацій Запоріжжя (Рух, «Просвіта», Кошовий отаман Січі) звернулися до глав державних адміністрацій Запоріжжя, Тернополя і Севастополя з пропозицією започаткувати побратимство трьох міст, символом якого став би Храм Покрови Пресвятої Богородиці на острові Хортиця. Це буде мати велике значення у справі відновлення соборності України, говориться у зверненні, оскільки Запоріжжя — батьківщина першої християнської козацької республіки, Тернопільщина — батьківщина засновника Запоріжжя князя Вишневецького (Байди), а поблизу сучасного Севастополя хрестився князь Володимир Великий, який і приніс християнство на Русь.

Організацію проектування та будівництва храму взяло на себе підприємство «Чумацький шлях» (директор Андрій Матвійчук) при обласному товаристві «Просвіти». Проект створили архітектори Богдан Білоус та Олександр Міщенко, скульптор — Борис Рудий. Невдовзі його розгляне держадміністрація області, але останнє слово — за Києвом, оскільки Хортиця — державний історико-архітектурний заповідник. Як ми уже повідомляли, на місці майбутнього храму встановлено хрест, освячений Патріархом УПЦ-Київський Патріархат Святійшим Мстиславом.

Олександр МИХАЙЛЮТА.

Запоріжжя.

Столичне життя

ЯК ЖИВУТЬ КИЯНИ

Столичний Київ за територією, кількістю жителів — маленька держава, котра виробляє все або майже все, необхідне для життя. Отже, все, що відбувається тут, немов у дзеркалі, відбиває економічну ситуацію, що склалася в Україні.

Кореспондент «Голосу України» попросив прокоментувати цю ситуацію начальника відділу розвитку промисловості та агропромислового комплексу комітету економіки Київської держадміністрації Юрія НИКИТЕНКА.

— Велика економічна криза, інфляція, що посилюється, соціальна напруженість, конфронтація законодавчої та виконавчої влади дуже ускладнюють життя киян. За стрімкого зростання грошової маси різко скорочуються обсяги виробництва товарів народного вжитку й стрімко зростають ціни на них. Вони значно випереджають збільшення доходів основної маси киян.

Випуск товарів народного вжитку знизився на 11 відсотків, причому продовольчих — на 19,8, у т. ч. м'яса — на 19,8, молочної продукції — на 42,4 відсотка. Випуск непродовольчих товарів зменшився на 8,5 відсотка, товарів легкої промисловості — на 5,2 відсотка. Отож заробляти гроші й перетворювати їх на потрібні товари стає дедалі важче.

Основні причини спаду — насамперед руйнівні процеси розриву господарчих зв'язків, блокування взаємних платежів, а також украй незадовільна робота банківських організацій по своєчасному й адресному проведенні розрахунків між підприємствами міста, України та за її межами.

Це примусило більш ніж половину промислових підприємств міста скоротити виробництво товарів народного вжитку, бо переважна частина продукції багатьох підприємств по комплектації, забезпеченню сировиною, матеріалами пов'язана єдиною технологією з підприємствами Росії та іншими країнами колишнього Союзу.

Труднощі в матеріально-технічному забезпеченні підприємств пов'язані також з падінням обсягів виробництва сировини та матеріалів, а також з вивезенням їх за межі Києва і на експорт і як наслідок — багаторазовим підвищенням цін на них.

Так, ціни на товари народного вжитку в державній і кооперативній торгівлі Києва зросли в листопаді порівняно з аналогічним періодом минулого року в 13 разів, при цьому на продовольчі товари — у 16 разів, а непродовольчі — у 10 разів.

Більш як у 30 разів подорожчали цукор, борошно, крупи й бобові, макаронні вироби; в 20—25 разів — вершкове масло, молоко й молочна продукція, сир.

За міжнародною методикою, якщо витрати на харчування становлять половину заробітної плати та більше, це свідчить про надзвичайно низький рівень життя. Але ж такі витрати характерні для більшості киян, а у певних категорій, особливо пенсіонерів, багатодітних та інших груп населення, вони перевищують 80 відсотків, тобто їх сміливо можна віднести до категорії бідних.

Темпи зростання доходів киян та цін на товари народного вжитку в серпні 1992 року порівняно з січнем минулого року (початок збільшення цін) вражають своєю невідповідністю. Так, якщо доходи населення міста зросли за цей період в 12,5 раза, то ціни, наприклад, на жири тваринні, м'ясо й птицю, молоко зросли більш як у 50 разів; на ковбасні вироби — у 70, на макаронні — у 85, цукор-пісок — у 89, борошно — у 110.

За такого відставання зростання доходів від збільшення цін більшість населення не має можливості забезпечити себе необхідними продуктами харчування на тому рівні, який був для них доступний ще два-три роки тому.

Якщо в 1986—1990 роках рівень споживання більшості продуктів харчування відповідав рекомендованим нормам або навіть перевищував їх, то тепер по кожному з основних продовольчих товарів він не досягає норми. Наприклад, фактичний рівень споживання цукру в Києві в 1992 році становить 2,5 кг на одну людину за рекомендованої норми 3,2 кг, риби й рибопродуктів — 0,8 кг за норми 1,2 кг, молока й молочних продуктів — 24 л за норми 30 л тощо.

При цьому слід зазначити, що дані про фактичний рівень споживання розраховані на середньостатистичного жителя міста. А це означає, що рівень споживання продуктів харчування у окремих категорій населення міста значно нижчий, тобто вони просто недоїдають.

Продиктовано в номер

РОЗКОЛ У ЄПАРХІЇ

Бобровицьке благочиння у складі дев'яти церковних громад-УПЦ Московського патріархату перейшло в підпорядкування УПЦ — Київського патріархату. Так вирішили парафіяни на своїх зборах. Чернігівська єпархія направила в понеділок у Бобровицю свою делегацію «для з'ясування ситуації».

Сергій ПАВЛЕНКО.

СВЯТО ОЧИЩЕННЯ

Протягом восьми днів євреї усього світу святкуватимуть Хануку. Це данина пам'яті героям древнього Ізраїлю, які більш як дві тисячі років тому підняли повстання проти завойовників, розгромили їхні армії, очистили та заново освятили Єрусалимський Храм.

У Києві свято розпочалося зустріччю представників єврейських громад України з гостями з Ізраїлю, що проходила в конгрес-холі готельного комплексу «Русь-Інтурист». Після розмови та обряду запалювання святкових ханукальних свічок відбувся концерт єврейських колективів України.

Андрій ВОЛЯ.

ЗОЛОТИЙ ФІНІШ

Лише на останньому етапі визначився перший чемпіон України з мотоциклетного спорту — команда Чернівецького спортивно-технічного клубу «Буковина». З врученням золотих медалей переможців привітав міністр у справах молоді і спорту В. Борзов. На базі клубу створено збірну України, яка візьме участь у чемпіонаті світу і Європи, один з етапів якого пройде у Чернівцях.

Василь БАБУХ.

«ШТАБ ДІЄ» —

ось такий, добре знайомий із застійних часів, заголовок вигулькнув нещодавно на сторінці рівненської газети «Вільне слово». І це не щось новеньке у старій упаковці, а все те ж, до болю знайоме: в області створено штаб «по забезпеченню організованого проведення зимівлі худоби». Пізнувати! Еге ж, бо вже ні кормів не надбаєш, ні свинарників не набудуєш. Навіть якщо до штабу й увійшло все начальство з облсільгоспуправління на чолі з заступником глави держадміністрації, начальником сільгоспуправління М. Ткачуком. То для чого штаб? Газета розтлумачує: «Для оперативного звертання зацікавлених людей...». Он воно що — треба піднести «звертабельність». Солідно. «Звертабельність» нам поможе!

Микола СЕРГІЙЧУК.

БРАВО, МИХАЙЛЕ ІВАНОВИЧУ!

Минулої суботи у Київському Молодіжному театрі відбулася остання вистава знаменитого режисера Валерія Більченка «І сказав Б...». Остання — бо група акторів, що працювали з Більченком, з творчих причин відкололася від Молодіжного, утворивши, по суті, власний театр Двом театрам стало тісно в одній хаті. Такі ситуації, як правило, пахнуть неабиякими драмами. Але у справу оперативно втрутився М. Чемберджі, голова Комітету мистецтв Києва. Тепер групу Більченка взято під опіку Комітету — як Театральний експериментальний центр. Поки що — без власної сцени, але, будемо сподіватися, енергійний голова Комітету подбає і про це. Успіхів вам, Михайле Івановичу.

Христофор ГРУША.

Наступна зупинка — зупинка виробництва?

Екологія

Через екологічний стан, що склався на лівобережжі Києва і, передовсім, в районі промвузла хімічних підприємств, жителі цього району вже закидали скаргами екологічні служби міста. Вони звернулись і до урядових структур з вимогами забезпечити безпечні умови проживання.

На виконання доручення Кабінету міністрів за запитом народного депутата України Леся Танюка для вивчення впливу Київського ВО «Радикал» на стан навколишнього середовища створена міжвідомча комісія. Її робота ще не закінчилась, але днями вона провела прес-конференцію. Начальник державного управління охорони навколишнього середовища по місту Києву Микола Щепець навів такі факти: якщо на природоохоронні заходи у 1988—90 роках на ВО витрачали 37,4 відсотка доходу, то в 1991—92 роках ця цифра впала до 3,5. Головною причиною забруднення атмосфери є використання технології так званого ртутного електролізу у виробництві каустику і хлору, без яких дуже важко обійтись Україні. Їх потребує атомна енергетика, хімічна промисловість, а похідні від цієї продукції використовують в радіоелектроніці, легкій промисловості, машинобудуванні, літакобудуванні, текстильній промисловості більше 97 відсотків підприємств цих галузей. Тобто, якщо закрити це підприємство, то зупиниться й багато інших.

Підприємство неодноразово штрафували, застосовували адміністративні заходи впливу до 20 посадових осіб. А ще на початок 1991 року з експлуатації було виведено 16 виробництв...

В разі невиконання до 1 липня 1994 року природоохоронних заходів, які планував завод, наголосив М. Щепець, доведеться припинити виробництво хлорокису міді та каустика і хлору.

До речі, за висновками Республіканського гігієнічного центру, викиди заводу «Радикал» складають лише 2,92 відсотка усіх підприємств Ватутінського району, в той час, як вплив ВО «Хімволокно» — 45,83, а ТЕЦ-6 — 50,84 відсотка...

Тамара ПАХОЛОК.

Прем'єри

«АМЕРИКЕН БОЙ» У КИЄВІ

А точніше у столичному кінотеатрі «Київська Русь», де відбулася прем'єра фільму, створеного на студії «Укртелефільм». Організатори презентації, як завжди, — фірма «Київкіно» та підприємство «УНІВЕКС». Цей супербойовик — «справа рук» сценариста і поета Юрія Рогози, режисера-постановника Бориса Квашньова, оператора Олега Андрусенка та постановника бойових трюків Євгена Сакурова. Саме з ними відбулася творча зустріч по закінченню демонстрації фільму. А також з виконавцями головних ролей, акторами Володимиром Гостюхіним (пам'ятаєте у фільмах «Полювання на лисиць» чи «Сходження» режисера Лариси Шепітько, дебют у якому приніс йому популярність), Олександром Песковим та Анатолієм Хостикоєвим.

30-річний «америкен бой» Нік Маккей насправді із Союзу, вихованець дитячого будинку, воїн-афганець, там і полонений. Негаразди позаду, та знов усталене благополуччя з усіх боків життя в Америці порушується. нормальним, здавалося б, бажанням відвідати фронтового друга у Союзі...

Людмила ГРАЧ.

Настрій

ВІСІМНАДЦЯТИЙ МІСЯЧНИЙ ДЕНЬ

Концерт ансамблю «Арс генезис» з циклу «Музична культура Франції та України», що відбувся у Будинку актора, припав якраз на день, який за Місячним календарем називається Маскарадом.

У програмі — твори маловідомі й рідко виконувані: маско, я тебе не знаю... Сонати Габо і Тансмана, джазові інтонації у п'єсі для флейти імпресіоніста К. Дебюссі, три пісні Дон Кіхота до Дульсинеї М. Равеля...

Українська музика була представлена струнним тріо № 2 Ю. Іщенка. У невеликому вступному слові ведуча відзначила, що цьому творові притаманна відстороненість авторської позиції — як було у Чехова.

Чехов — театр — і Маскарад...

А все ж, що рухає музикантами, котрі виходять на сцену, як на цей раз, грати перед ледь заповненим залом самозабутньо — і цілком безплатно?

«Що, що, — передражнює Вісімнадцятий місячний день і знімає маску. — Що все наше життя?».

Оксана ЧАЙКА.

Київ.

Проекти

ПОБАЧИТИ МОЖНА ПО-ВСЯКОМУ

Яким бути «Полю Берестецької битви»?

Науковці Києва та Львова висунули пропозиції щодо створення державного історико-меморіального музею-заповідника «Поле Берестецької битви». А недавно свою концепцію влаштування майбутнього меморіального комплексу висунули рівненці — члени Спілки архітекторів України, директор реставраційних майстерень Української вищої школи реставраторів Петро КОНДРАТЮК та художник-графік, генеральний директор корпорації «Реставратор» Міністерства культури України Олександр МАМІТОВ. Їм — слово.

— Той чи інший об'єкт, природну місцину чи навіть окремий предмет можна побачити по-всякому. Все залежить від того, як нам те чи інше показане, що, найголовніше, хочуть нам показати, які думки і почуття намагаються у нас викликати.

У чому найголовніша відміна нашої концепції від уже запропонованих? А в тому, що розвиток музею-заповідника ми розглядаємо набагато ширше, аніж просте фіксування архітектурними засобами історичних місць Берестецького поля. Ми пропонуємо, найперше, поділ усієї території на історично-наукову і меморіально-туристичну зони. Перша охоплює чималу низинну територію між селами Пляшева — Митниця, пойму річки Пляшівка, що, на жаль, через нерозумну меліорацію перебуває нині у жалюгідному стані. Острови Журавлиха, Монастирище і Гайок більше нагадують залісені лугові пагорби і вимагають відновлення. У цій зоні можливе виділення й окремих підзон — таких, як меморіал «Козацькі могили», місця стоянки козацького, кримського та польського військ тощо.

До ландшафтно-туристичної зони входять об'єкти туристичної інфраструктури, пункти громадського харчування, споруди культурно-освітнього господарського призначення, які будуть ізольовані лісовими ділянками від цінних історичних об'єктів.

Головний в'їзд пропонується зробити, обминаючи населені пункти, від розвилки шляхів до Берестечка.

Зональне влаштування комплексу дасть можливість, так би мовити, зорієнтувати глядача не лише у просторі, а й ніби у часі.

Це, звичайно, лише «каркас»: зважаючи на брак місця у газеті, ми подаємо лише основи своєї концепції, хоча ми її розробили до найдрібніших деталей. Нас підтримують місцеві керівники культури, громадські організації. А як, цікаво, подивиться Міністерство культури України?

Записав Сергій МЕЛЬНИЧУК.

Рівненська область.

Знак біди

ОЗБРОЮЮТЬСЯ... ДІТИ

11 листопада «Швидка» доставила до лікарні пораненого школяра. Нещастя сталося у результаті вибуху «невідомого предмета» — довелося ампутувати руку. Потім подібні випадки сталися в інших місцях.

Невдовзі працівники міліції з'ясували, що «невідомі предмети» — це детонатори від бойових гранат, чималу партію яких (приблизно 400 штук) продали школярам солдати.

Справою зайнялися працівники відділу військової контррозвідки управління СБУ по Миколаївській області. Вони з'ясували, що зі складу однієї з військових частин рядові Олександр П. та Сергій М. викрали 8 коробок з мінними детонаторами. За три таких коробки (по 18 штук у кожній) П. виміняв у школярів пачку цигарок. Але це вже було 18 листопада, та й детонатори, схоже, не ті. Отже, є кілька джерел? Ведеться слідство...

А поки що офіцери ходять по школах, роз'яснюють небезпеку дітям, їхнім батькам, вчителям, Миколаївці з острахом очікують: хоча б сьогодні не пролунав черговий вибух... Адже на руках — сотні детонаторів.

Про загрозу уже кілька разів повідомляли обласна газета «Южная правда», інші засоби масової інформації області. Звертаємося до мешканців Миколаєва і області і ми: придивіться, чим граються ваші діти, врятуйте їх від біди.

Георгій ВОРОТНЮК.

Миколаївська область.

ПОГОДА

22—23 грудня у південно-східній частині України часом сніг, подекуди хуртовина, 22 грудня у Криму та Приазов'ї подекуди сильні опади, посилення вітру до 15—18 метрів на секунду, на решті території без опадів. Температура по Україні вдень 3—9, вночі 8—14 градусів морозу, на Південному березі Криму вдень 0—3 градуси тепла, вночі 0—4 градуси морозу.

По Київській області сьогодні вдень без опадів. Вітер слабкий. Температура 3—8 градусів морозу.

Фото Леоніда ПІДЛУЖНОГО.

Хто є хто в українському бізнесі

«Без власника не може бути порядку в країні...»

Так вважає підприємець Віктор СИМОНОВ

ПРЕЗИДЕНТ спільного виробничо-інвестиційного підприємства, акціонерного товариства «Фірма Фіаніт» (Дніпропетровськ), віце-президент Української ліги підприємств з іноземним капіталом, голова ради «Ліга — Дніпро». Народився в 1946 році у селі Солоне Солонянського району Дніпропетровської області. Одружений, має доньку.

Закінчив фізико-технічний факультет Дніпропетровського університету, інженер-механік двигунів літальних апаратів. Трудову діяльність розпочав у всесвітньовідомому конструкторському бюро ракетної техніки «Південне», яке очолював академік Янгель. Займався обробкою інформації про польотні випробування. Став автором восьми винаходів. Один з них — автоматизована система обробки вібраційних випробувань — мала економічний ефект 2,5 мільйона карбованців. «Дійшов» у КБ до начальника лабораторії. І навіть тепер з гордістю розповідає, що був керівником кращого комсомольсько-молодіжного колективу, занесений до Книги Пошани ЦК ВЛКСМ, сфотографований біля Прапора Перемоги, одержав медаль «Трудова доблесть».

— Це була моя юність, — говорить В. Симонов. — І не збираюся від неї відмовлятися, що б я не думав тепер про той час і методи офіційної пропаганди. Ми тоді вірили, що створюємо ракетний щит Вітчизни.

У 1981 році було організоване НВО «Орбіта», яке спеціалізувалося на створенні програмних комплексів для управління виробництвом при виготовленні супутників, ракет і контролю за їх подальшою життєдіяльністю. Спочатку Симонов очолив тут відділ техніко-економічних досліджень, а згодом — став головним економістом заводу. НВО «Орбіта» — своєрідна «кузня кадрів» місцевих підприємців. Звідси вийшли десятки нинішніх керівників комерційних структур Дніпропетровська. Так що справжні бізнесмени народжуються в наукових лабораторіях, на виробництві, а не на базарі.

У травні 1989 року Симонов разом зі своїм однодумцем і майбутнім заступником М. Константиновим створили у Дніпропетровську філію відомого в колишньому Союзі СП «Новинтех» (нові інформаційні технології) під назвою «Фіаніт» (філія аматорів нових інформаційних технологій). Спочатку організували торгівлю комп'ютерами, потім приєднали до себе колишній кооператив і зайнялися виготовленням товарів народного вжитку. У 1990 році викупили машинобудівний завод «Стандарт», що входив до системи місцевої промисловості. У рамках філії «Фіаніту» стало тісно.

— Я відчував себе найнятим директором, — підкреслив у розмові Симонов, — якому нічого не належить.

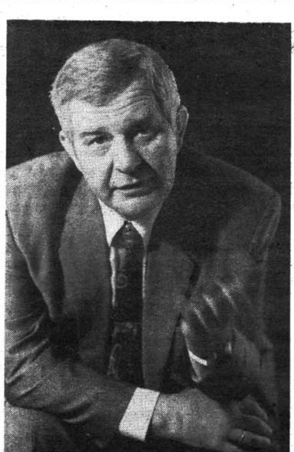
Тому й організували акціонерне товариство з участю іноземного інвестора СПАО «Фіаніт». Це було перше в колишньому Союзі спільне підприємство — акціонерне товариство. Акції «Фіаніту» друкувалися на відомій фабриці «Гознак». Для СП це було теж вперше в Україні.

Нині до СПАО «Фіаніт» входять машинобудівний завод, де трудиться 400 працівників, центр аерокосмічних досліджень, відділи технічного оснащення (ксерокси, комп'ютери) і комерційний. Оборот фірми у 1991 році, у четвертому кварталі якого її було тільки організовано, досяг 54 мільйонів карбованців і 2,5 мільйона доларів. Тут випускають 65 найменувань товарів для населення. А спортивні весла, ножовки, художнє литво навіть експортуються за кордон. «Фіаніт» заснував вісім дочірніх підприємств у Дніпропетровську, Києві, Москві.

Гордість «Фіаніту» та його керівників — центр аерокосмічних досліджень. Це літак-лабораторія, аналогів якому нема не тільки в країнах СНД, а й у світі. Він обладнаний апаратурою, яка використовувалась у розвідувальних супутниках і дає можливість «бачити» підземні води на глибині 30 метрів, вивчати забруднення води і грунтів важкими металами, завдяки спектрометричним приладам визначати полеглість посівів, наявність фітомаси тощо. З допомогою літака-лабораторії можна створити земельний кадастр України, здійснювати моніторинг грунтів. Фірма «Фіаніт» має унікальні карти розподілу гумусу в грунтах різних регіонів України в 1973, 1981 і 1991 роках.

Послугами цієї унікальної лабораторії користувалися для проведення різнопланових досліджень у районі Аральського моря, у Поволжі, на Далекому Сході. А от у нас в Україні ця продукція чомусь не знаходить збуту. Зверталися працівники «Фіаніту» до Міністерства сільського господарства. А там кажуть: «Нам не до цієї науки. Народ треба годувати...». А те, що будуть їсти наші діти, їх, мабуть, не обходить. Центр аерокосмічних досліджень надає широкі можливості вивчати наслідки Чорнобильської катастрофи, зокрема розповсюдження важких металів у верхніх водоносних шарах. Але у Мінчорнобилі теж не цікавляться розробками «Фіаніту».

— Ми не ставимо за мету «розбагатіти» на літаку-лабораторії, — говорив Симонов. — Хоча б не у збиток було. Але утримувати цю унікальну техніку стає дедалі складніше. Мабуть, доведеться продати. Можливо, й зарубіжним фірмам. І пріоритет нашої держави буде втрачено.

У підприємницьких колах мені характеризували В. Симонова як людину сміливу і доброї вдачі в бізнесі, незалежних поглядів у політиці. Зрозуміло, що наша розмова здебільшого торкалася оцінки економічної ситуації в Україні, тих умов, які держава створила для підприємців, шляхів виходу з кризи, перспектив нового уряду на чолі з Л. Кучмою.

— Вважаю, що програма виходу з економічної кризи, висунута нашим Президентом Л. Кравчуком на початку року, — стверджує керівник «Фіаніту», — містила багато правильних постулатів. Але вони більше схожі на лозунги, які, декларуючи перехід до ринкової економіки, не розкривали механізмів дії у конкретних обставинах, що склалися в Україні. Минув майже рік, і ми опинилися на краю прірви. Тому що не змогли знайти правильної взаємодії таких інститутів влади, як президент, парламент, уряд, допустили багато помилок у фінансово-кредитній і податковій політиці, втратили час на безплідні розмови замість дії.

На мою думку, нічого придумувати не треба. Варто скористатися досвідом, нагромадженим у розвинутих країнах Заходу, але з огляду на нашу специфіку, соціалізованість населення, необхідність тривалого перехідного періоду. І не треба покладати надії на якусь одну сильну і яскраву особистість. До побудови раціональної економічної системи в нас має змінитися п'ять-шість урядів. І це нормально.

— Ви вважаєте липневу відставку В. Ланового закономірним явищем?

— Так. З одного боку, на мій погляд, нашому Президенту не дуже подобалась популярність Ланового на Заході. А з другого Лановий не боєць. Він — талановитий вчений. А такі люди звикли до багатоваріантних рішень, немає в нього однозначної відповіді на проблеми, які вимагають негайного розв'язання, чіткої, жорсткої позиції. Лановий надто деталізував свої концепції, тому вони «не йшли», бо не мали чітко вираженого стрижня. І взагалі, тандем Фокін—Лановий був, на мою думку, неприродним, а отже, і непрацюючим. І подальші дії уряду — аж до його відставки — були конвульсивними потугами приреченої «команди».

— Яке ваше ставлення до кабінету, який очолив Л. Кучма, та його програми виходу з кризи?

— Леонід Данилович донедавна очолював виробниче об'єднання «Південний машинобудівний завод» у Дніпропетровську — найбільший у світі ракетно-космічний концерн. Тому він добре розуміє те нестерпне становище, в якому опинилися товаровиробники за відсутності твердих гарантій для розвитку виробництва в умовах нестабільності виконавчої влади. Я підтримую його програму антикризових заходів. Але вся проблема в тому, чи зможе він побудувати діючу систему втілення в життя рішень та декретів уряду.

Адже найнебезпечніша, на мою думку, сила для зриву позитивних дій нового кабінету — це середній шар чиновників різних міністерств, відомств, апарату Президента та Верховної Ради. Міністри та інші керівники приходять та йдуть, а вони залишаються, готують проекти законів, указів, постанов, декретів тощо. Наші парламентарії здебільшого економічно неграмотні, тому нерідко приймають закони, не розуміючи, що інколи закладають у них «міни уповільненої дії» під економічні процеси. Це стосується і Кабінету міністрів, президентської «команди».

Тому ми, підприємці, пропонуємо Прем'єру організувати жорстку систему підтримки зусиль уряду, спрямованих на вихід з кризи, через різні організації ділових людей на місцях, в областях і регіонах. Я маю на увазі об'єднання промисловців, підприємців, орендарів, фермерів тощо. У мене є побоювання, щоб проведення жорсткої політики стабілізації в економіці, наведення порядку не перейшло за межі законності, у бік силових методів. Щоб Л. Кучму не підштовхували до примусових, адміністративних заходів. Це відверне від нього підприємців, а тоді ні про який перехід до ринку не може бути мови.

Частина членів об'єднання «Нова Україна» пропонує створити блок тих сил, які виступають за економічні реформи, доносити до керівництва уряду інформацію про стан справ і перспективи розвитку економіки на громадському рівні.

— Знаю, що ви симпатизуєте «Новій Україні». Та чи вважаєте ви, що у цього об'єднання є цілісна програма виходу з економічної кризи?

— «Нова Україна» зробила спробу інтегрувати різні політичні сили, партії в об'єднання інтелектуалів-прагматиків, які виступають за економічне відродження України. Але це теж лозунг. Немає чіткого викладення програми мовою, яка була б зрозуміла широким верствам населення. Немає формалізованої структури ідеї як керівництва до дії. А це небезпечно для консолідації сил з різною політичною орієнтацією. Отже треба створювати конкретну працездатну програму. Але, на мій погляд, такої чіткої програми стабілізації в економіці не має жоден рух, партія чи об'єднання. Усі вони виникали на критиці, протидії офіційному істеблішменту. Як тільки зникає момент критики, вони не знають, що робити. Якщо хочете, то комунізм, нацизм теж побудовані на ідеї постійної боротьби, пошуку чергового ворога. А демократичні партії, рухи у цивілізованих країнах — Великобританії, Франції, Німеччині викристалізовувалися дуже довго. На це пішло десятки, а то й сотні років. Потім вони переросли в ліберальні, демократичні, соціалістичні партії. А до цього об'єднувалися, роз'єднувалися, змішувалися. На нас це теж чекає. А поки що мене приваблює в «Новій Україні» те, що вона все ж за розбудову національної економіки в Україні.

— А які, на ваш погляд підприємця, першочергові проблеми, за які треба взятися уряду?

— Це перш за все стабілізація фінансово-кредитної системи, розв'язання проблеми платежів і розрахунків. Але без докорінного реформування податкової системи цього досягнути. І тут я цілком підтримую пріоритети, викладені Л. Кучмою, коли він представляв парламенту антикризові заходи уряду. Згоден і з тим, що наріжним каменем оздоровлення економіки є інвестиції. Але для того, щоб гарантувати їх (як з боку українських підприємців, так і західних), треба гарантувати право приватної власності, поставити її нарівні з державною. І на першому місці має бути гарантоване право приватної власності на землю. По-друге, необхідно прискорити роздержавлення власності, її приватизацію. Нехай ваучери чи приватизаційні чеки скуповує, хто може. Не зуміє дати їм раду — змушений буде продати. По-третє, треба забути ці поняття — «державна», «кооперативна», «комунальна» торгівля. Є колектив торговельного підприємства — нехай працює. Зазнає краху — знайдуться ті, хто придбає цей магазин. А то виходить, що директори торгів стали нібито самостійними. А насправді вони залежать від будь-якого чиновника з місцевої адміністрації.

Треба зрозуміти врешті-решт, що без створення класу власників нам не обійтися, не просунутися вперед. Недарма ж М. Тетчер ще під час першого візиту М. Горбачова до Англії сказала: «Моя мета, щоб кожний англієць мав свою справу. Хоча б маленьку крамничку. Тоді він відчує себе господарем, власником». Мені здається, що останній Президент СРСР не зрозумів глибинного змісту цих слів. Без власника не може бути порядку в країні.

На Заході ніхто не скаже, що треба громити крамниці, «прикривати» підприємницькі структури. Люди добре розуміють: вони роблять вельми потрібну справу. Ніхто не підтримає закону, який ставить на меті розорення бізнесменів. Ні профспілки, ні обивателі. А в нас це можливо. Верховна Рада може прийняти фіскальний закон, який буквально знищує підприємництво, а це знаходить підтримку у широких верств населення. Тож треба нарешті зрозуміти: не буває молока без корови. не може бути ринку без власника.

Маю достатньо прав як керівник власності — своєї і тієї, якою мені довірили розпоряджатися акціонери фірми «Фіаніт». Але в мене і велика відповідальність. Відповідаю за кожний карбованець, який мені довірили і який я сам собі довірив. А наші державні структури, міністри, користуючись благами капіталу, який їм довірили, розпоряджаючись цією власністю за своїм розсудом не несуть за це ніякої відповідальності. Максимум — втрата посади. Але в нас і раніше, і тепер, якщо вже потрапив до номенклатурної обойми, то з неї не викинуть.

— Хто для вас є прикладом у бізнесі?

— Мені подобається ідеологія всесвітньовідомої фірми IBM. У них є десять основних принципів. І перший: «Повага до особистості».

— А який ваш улюблений девіз?

— Динаміка і точний розрахунок.

Можливо, вас зацікавили справи або думки Віктора Симонова, ви хочете посперечатися з ним? Ось «координати»: СПАО «Фірма Фіаніт»: 320070, м. Дніпропетровськ, проспект Кірова, 40. Телефон (факс) (0652) 47-45-73.

Ведучий рубрики Юрій КОРНЄВ.

У трьох номерах «ГУ» (10, 20 і 21 листопада ц. р.) зі статтею на захист ядерної зброї і критикою без'ядерного статусу України виступив народний депутат України генерал В. Толубко. Ставлення до ядерної зброї — не просто важливе політичне, а й економічне питання. Чи є у нас підстави говорити про те, що Україна володіє ядерною зброєю? Чи є у нас підстави порушувати питання про відмову від без'ядерного статусу?

Дискусія

ЯДЕРНА РАКЕТА — НЕ КАМ'ЯНА СОКИРА

Почну з того, що спробую з'ясувати: проти кого ця зброя? Ряд депутатів відверто називають ворогом України сусіда з півночі. Ми знаємо про те, що в Румунії, Польщі й Чехо-Словаччині є політичні сили, які мають територіальні претензії до України (найпотужніші й найагресивніші сили такої спрямованості — в Румунії). Чи може стратегічна ядерна ракета з дальністю польоту понад ... тисячі кілометрів зупинити агресора з будь-якої з названих сторін? (від Києва до крайньої західної точки Румунії навпрямки всього 1000 км).

З другого боку, потужність заряду. Під час існування СРСР в одній з військових академій проводилося математичне моделювання застосування однієї ракети SS-24 з шістьма боєголовками по 300 кілотонн кожна по мису Канаверал (штат Флорида, США). Через три дні рівень радіоактивного забруднення всієї території США й Канади перевищував би у 60 разів (!) рівень забруднення в 30-кілометровій зоні ЧАЕС. З тією лиш відмінністю, що період напіврозпаду радіоактивних речовин у районі Чорнобиля дає можливість сподіватися на відновлення життя до середини наступного сторіччя, а період напіврозпаду речовин, що утворилися б в результаті вибуху у воєнних цілях, становить 34 тисячі років.

То проти кого ця зброя? Один з депутатів мені так і сказав, що йому ця зброя потрібна для встановлення стабільності в нашому регіоні шляхом шантажу Сполучених Штатів.

Американці — люди не лише ділові, а й з достатньою мірою гумору. Для сьогоднішнього Іраку вони придумали термін «потенційно агресивна країна». Якщо нам підшукають відповідне визначення, то міжнародна ізоляція нам забезпечена. Депутати М. Поровський, С. Хмара, В. Толубко та інші прибічники ядерної зброї кажуть, що США та інші країни сидітимуть з нами за столом переговорів про кредити чи технологічну допомогу тільки тоді, коли за спиною Президента України стирчатиме частокіл з ракет.

Хочу нагадати, що власне економічне становище України не дає підстав говорити про можливість самостійно вибратися з кризи. Отже, без допомоги Заходу нам не обійтися. Другою після Росії країною СНД, що одержала статус найбільшого сприяння в торгівлі з США, був Киргизстан, який ніколи не мав ядерної зброї, а третьою країною стала Білорусь, котра визначила своє ставлення до цієї зброї.

Друга проблема з ядерною зброєю, що є на території України, — технічна. Зброя цього типу ділиться на дві складові: засоби доставки і власне боєголовка. Із засобами доставки більш-менш усе зрозуміло: у нас є стратегічні бомбардувальники і є носії, які виробляються в Україні. Потрібні лише два уточнення. Бомбардувальники то є, але нести їм нічого: бомби й крилаті ракети цього класу ще в травні вивезено до Росії, а переносити боєголовки від стратегічних ракет вони не пристосовані. Ще один аспект — ракетний: на території України 176 пускових установок; 130 старого типу — рідинні (випускалися в Росії); 46 нового типу — твердопаливні (випускалися в Україні). Ось ті 130 ракет старого типу мають по 100 тонн найбільш шкідливого в екологічному плані окислювача (кажуть, що одного грама такого окислювача достатньо для отруєння цілого міста), і технології його переробки ще немає, немає ємкостей і території в Україні для зберігання 6,5 тисячі залізничних цистерн окислювача. Немає і технології знищення твердопаливних носіїв. Поки що пропонують їх знищувати або вибухом, або випалюванням на стенді. Випалювання одного носія загрожує залишити без кисню велике місто, а експериментальний вибух шахти з носієм у Сибіру позбавив надій на відновлення життя у навколишній місцевості років на 30.

Ще складніше з ядерними боєголовками. Боєголовки виробляють у Росії. Усі спеціалісти теж там. У кожної боєголовки свій хрещений батько з учених-конструкторів — він повинен і тільки він один може проводити регламентні роботи. Я думаю, що багато хто пам'ятає, скільки було списів зламано в період одностороннього оголошення мораторію на ядерні вибухи. Керівники ядерних держав, усі як один, спираючись на думку спеціалістів, заявляли, що ядерна зброя без ядерних випробувань існувати не може. Хотів би запитати прихильників ядерного статусу: де вони мають намір брати ядерне обладнання для вибухів і де вони мають намір влаштовувати вибухи? Без технічного обслуговування, без постійного контролю, без випробувань самої зброї, без ядерних випробувань вибухом, без науково-дослідних і конструкторських інститутів ті боєголовки через п'ять—сім років стануть небезпечними самі по собі.

І, нарешті, запитання: у чиїх руках ця зброя? Як США, так і Франція, і Великобританія, котрі володіють ядерною зброєю, — країни з уже сталими демократичними традиціями, з налагодженим цивільним контролем. Там зброя справді, і ядерна також, — зброя стабільності.

У нас процеси демократизації ще тільки починаються. І невідомо, кого політичні вітри винесуть на поверхню завтра. Люди, які за інерцією називаються демократами, вже показали ортодоксальний більшовизм. Лідери, котрі назвали себе демократами, дуже швидко захворіли на яструбину ідеологію. Як вони поведуться, коли весь демократичний світ одвернеться від них в результаті непередбачуваності їхньої ж поведінки?

Можна було б ставити питання про скасування ядерного статусу, коли на території України ще розміщувалася тактична й оперативно-тактична ядерна зброя. Цей клас озброєнь відповідав би щодо дальності й потужності зарядів стратегічним завданням України. Але тоді були М. Поровський, С. Хмара, В. Толубко та їхні прибічники? Цю зброю вивезено до Росії. Лишилися тільки амбіції.

Завершити хотів би запитанням. Яку відповідь дадуть прості люди, дізнавшись, що приховує у собі володіння ядерною зброєю? Що вони скажуть, дивлячись на порожні полиці магазинів і знаючи, у скільки обходяться стратегічні ракети? Що вони скажуть, коли дізнаються, скільки треба витратити мільярдів на розробку, проектування та реалізацію ядерних програм?

Валерій ІЗМАЛКОВ,
народний депутат України, полковник.

Повертаючись до надрукованого

«МИ ВАМ ПОКАЖЕМО ДЕМОКРАТІЮ!»

21 листопада в «Голосі України» було надруковано критичну статтю «З оточення вириватися поодинці...». Як розгортаються події на Рівненщині після цієї публікації — про це розповідь нижче.

«Колесо» закрутилося швидко — старі «кадри» знають, як це робити. У процес шельмування Анатолія Мниха, щоб створити «громадську думку», включили місцеву пресу, організували численні незаконні перевірки. І зазвучало давно, здавалося, вже забуте: «Ось він — ворог! Ось причина всіх наших бід! Розіпнути його!»

Звинувачення підкріплювалися фактами: мовляв, проіндексувавши пайові внески, обікрав державу, незаконно продавав автомобілі, з пайовиками повівся не так...

Та коли з Комісії Верховної Ради і Мінфіну України прийшла відповідь, що індексація проведена правильно, коли з'ясувалося, що продаж автомобілів санкціонувала районна Рада, яку тоді очолював не хто інший, як теперішній представник Президента у Костополі, коли було відкинуто багато інших несправедливих звинувачень, керівництво облспоживспілки «винайшло» інший спосіб розправи.

— Все, — сказали обласні керівники, — кінчаємо з вашою райспоживспілкою, бо незаконне її керівництво. І правління незаконне, і Рада незаконна, і взагалі... Все будемо створювати по-новому...

Голову правління райспоживспілки Анатолія Мниха прямо з кабінету повезла до лікарні «швидка допомога». Двоє із шести заступників голови облспоживспілки — пани Романський і Конончук — фактично взяли на себе всю повноту влади. В усіх підрозділах райспоживспілки, у найвіддаленіших селах «риють землю» численні перевіряючі.

...Цими днями я побував у Костополі. Анатолій Мних у тяжкому стані лежить у лікарні. В райспоживспілці — повний параліч: працівники зацьковано тиснуться по кутках, розмовляють пошепки, з «чужими» у контакт вступати не наважуються. Пани Романський і Конончук, заклавши руки до кишень плащів, дають розпорядження і цінні вказівки. Чистий тобі гекачепізм...

— Як такі дії можна кваліфікувати? — поцікавився кореспондент думкою голови правління облспоживспілки Миколи Мосійчука.

— Згідно із нашим статутом, — відповів він, — ми маємо таке право.

Так воно, та не зовсім. Ви, пане Мосійчук, щодо райспоживспілки маєте таке право, яке вона вам делегувала. А їй, райспоживспілці, у свою чергу, делегують права споживчі товариства. Все будується знизу догори, а не навпаки. А якщо ви керуєтесь якимись давніми «нормами», то вам би не завадило прочитати Постанову Верховної Ради України «Про порядок введення в дію Закону «Про споживчу кооперацію». Там, між іншим, записано: «...забезпечити до 1 вересня 1992 року перегляд і скасування міністерствами і відомствами України їх нормативних актів, що суперечать цьому Законові». І якщо у майбутньому вам ніхто нічого не делегує, то ви, ваші шість заступників і багатосотенна армія ввірених вам «перевіряючих» зможете керувати лише сам собою.

Та це, так би мовити, теорія, а на практиці у Костополі поки що в наявності адміністративна сваволя. «А куди ж, — може запитати читач, як колись питали, — дивиться прокурор?»

Вашого кореспондента теж зацікавило це запитання. Виявилося: районний прокурор Леонід Крігер дивиться у майбутнє, бо до цього беззаконня, заявив, він відношення не має. Прокурор Рівненської області Йосип Гувик теж дивиться у майбутнє. Нехай подають до суду, заявив, суд розбереться. Та й заяви, мовляв, від скривджених костопольців не надходило... Коли ж кореспондент сказав, що Анатолій Мних особисто, коли ще був на ногах, подавав заяву до канцелярії облпрокуратури, то в результаті... її там не виявилося...

То що — суд допоможе? Повинен би, звичайно. Але є прецеденти. Захотіла було «суверенізуватися» у системі цієї ж споживспілки, організувавши мале підприємство, мешканка Млинова Олена Стельмащук. Та лише спробувала, не питаючись, зробити перші самостійні кроки, то її так «унезалежнили», що залишилася без роботи. «Повідміняли» і статут, і договір, і навіть посаду. Кинулася по захист до суду. І що ж? Заволинили, затерли, «спустили на гальмах». На це мастаки у нас є!

...У Законі України «Про споживчу кооперацію» записано не тільки, що «забороняється втручання у фінансово-господарську та іншу діяльність споживчих товариств, спілок та їх підприємств, установ та організацій з боку органів державної виконавчої влади (а представник Президента у Костополі М. Кособуцький організовує всілякі перевірки, видав розпорядження про скасування рішення ради... в частині реєстрації статуту райспоживспілки — **Авт.**)», що «вищим органом управління спілки є з'їзд (конференція), який приймає статут, обирає розпорядчі, виконавчі та контрольні органи...» (а не начальство з облспоживспілки, якій, до речі, районна споживспілка ні контролюючих, ні розпорядчих функцій не делегувала. — **Авт.**). У Законі записано ще й таке: «Збитки, завдані споживчому товариству або спілці внаслідок виконання рішень державних органів, які порушили їх права, підлягають відшкодуванню за рахунок цих органів». Збитки, завдані численними «державними» перевірками, райспоживспілка підрахує.

...На робочих столах у районних й обласних керівників стоять синьо-жовті прапори. У кабінеті обласного прокурора — повнометражний національний прапор. Є він, без сумніву, і в кабінеті Генерального прокурора, бачимо його і в залі засідань та на куполі Верховної Ради, яка благословила і прапор, і закони. Чому ж тоді вони не уживаються? Чому ж тоді у нашій славній згорьованій Україні продовжує діяти неприкритий адміністративний розбій? Із застосуванням прийомчиків «у кращих традиціях». Доки ж іще?

Сергій МЕЛЬНИЧУК,
власний кореспондент «Голосу України».
Рівненська область.

СУМНЕ МИЛОСЕРДЯ

Соціальний зріз

Як багато з'явилося жебраків... Ідеш центральною вулицею Кіровограда і мало не через кожні півсотні метрів натикаєшся на людей з простягнутою рукою. Ось біля кафе «Ятрань» ще молодий безногий чоловік сидить на коліщатках, знявши з голови потріпаного кашкета. А далі, біля «Дитячого світу», жінка середніх літ з чотирирічною дитиною... Я вже не кажу про старих бабусь, яких десятками і на центральному ринку, і біля собору, що за Інгулом. Та бабусі почали траплятися ще на початку сумнозвісної перебудови, а нині жебрацтво явно помолодшало. І неспроста.

Хоч би як там лаяли старий режим, а він усе-таки не любив, щоб літні громадяни з простягнутою рукою псували вигляд суспільства «розвиненого соціалізму». Тому й розпихував обділених долею і соціально незахищених по різних комірчинах. Одиноких престарілих — до будинків-інтернатів, працездатних — до різних там артілей і товариств за профілем захворювання (сліпих, глухих і т. ін.). А молодших, схильних радше байдики бити, — до каталажок, себто на примусову працю.

Особливою турботою і увагою були оточені ветерани війни і праці, інваліди, воїни-інтернаціоналісти, багатодітні сім'ї. Правда, увага ця мала і певну ідейно-пропагандистську мету. Пам'ятаю, з якою помпою «з метою виконання постанов партії та уряду» прийняла у вересні 1989 року Кіровоградська обласна Рада народних депутатів комплексну програму «Турбота і милосердя». Яких тільки заходів не понапланововували «радянським, господарським, громадським організаціям області, відділам і управлінням, комітетам і установам». А сили які залучалися до виконання! Профспілки і комсомол, військомати і різні фонди, зв'язківці і побутовики, соцзабези й Червоний Хрест. Я вже не кажу про промислові підприємства, колгоспи і радгоспи, яких просто зобов'язували: виділити, побудувати, забезпечити тощо. Розрахована була та програма аж до 1995 року. Давно нема партії і того уряду, розчинився в повітрі чи в комерційному вирі ленінський комсомол, а сама програма, виявляється, живе і діє?!

Цими днями зібралася постійна комісія обласної Ради із соціального забезпечення, роботи з ветеранами війни, праці і престарілими, яка розглянула хід її виконання. З позитивного, яке вмістилося в короткому «дещо зроблено», можна відзначити поліпшення житлових умов 1600 ветеранам і допомогу, надану 21 тисячі в ремонті квартир. А з негативного — обіцяні «золоті гори» і мізерні результати зробленого за три роки. Можна, звичайно, тішитися, що відкрито мережу пільгових магазинів, організовано безплатне харчування для жебраків у колгоспно-радгоспних їдальнях, споруджено 30, а в стадії завершення 40 будинків-інтернатів для престарілих колгоспників. Але в тих «пільгових» такі самі ціни і так само нічого купити, як і в звичайних. Що ті інтернати — крапля в морі на майже чотири сотні колгоспів і радгоспів області. А планувалося спорудити такий у кожному господарстві.

Глибокі сумніви беруть і щодо організації безплатного харчування. Взялося було в минулому році за цю справу кіровоградське обласне відділення Українського фонду милосердя і здоров'я, організувало безплатні обіди в кафе «Кулішна». Та гроші закінчилися, і все припинилося. Красивий жест зробив Кіровоградський міськвиконком: організували в ресторанах кілька безплатних обідів, а потім домовилися зі школярами, що ті будуть розносити обіди немічним по домівках.

— Так було до літніх канікул, — підтвердив депутат міськради, голова міської Ради ветеранів Василь Дацький. — А пішли діти на відпочинок, так і харчування оте припинилося. Не відновили й до сьогодні. Правда, Ленінський райвиконком, де головою Валерій Манухін, береться знову організувати безплатні обіди для 120 нужденних. Але тільки до нового року. А опісля хтозна якими будуть ціни.

Проблемами жебраків, по суті, опікуються обласне відділення Українського фонду милосердя і здоров'я та його філіали в районах. Вони й одежину якусь дадуть безплатно, і грішми, як є, допоможуть. Але їх можливості вкрай обмежені. Ще коли створювали той фонд всесоюзного масштабу, його засновники — союзні міністерства, громадські організації — зобов'язалися перераховувати благодійні внески централізовано. А вже Москва розподіляла, скільки кому дати. Коли Союз розпався, всесоюзний фонд перетворився в міжнародний з нульовою віддачею. А новостворений український теж не дає жодного купона, покинувши свої обласні й районні відділення на самовиживання. Хто як крутитиметься, той так і матиме. Ось вони й крутяться, як уміють. Одні проводять аукціони (але без особливого успіху, бо в спекулянтів, себто бізнесменів, і вибір кращий, і ціни нижчі), інші вигадують лотерею. Відкривають комісійні магазини, малі підприємства та кооперативи. Дехто одержує благодійні внески від підприємств та організацій. Але в нинішньому, кризовому, році вони суто символічні.

— Звичайно, — погоджується заступник голови кіровоградського відділення Фонду Валентина Новосад, — торгівля й лотерея — слабка надія на виживання. Коли б у нас були власні малі підприємства, які відраховували б частину прибутку, тоді мали б надійне джерело надходжень.

Так кіровоградці й зробили. Крім трьох магазинів організували ще три кооперативи, які згодом перетворилися в малі підприємства. Щось там вони виготовляли, прибутками ділилися, бо держава сприяла їхньому процвітанню. Але в нинішньому році держава своє ставлення до підприємництва переглянула і обклала податками не тільки підприємства, які працюють на милосердя, а й будь-які надходження, що ідуть на благодійний рахунок. От вони й перестали платити. Питається, чи можна та чи й морально тягти податок з жебрацької сумки? Валентина Михайлівна розповідає, що вони й копієчки не взяли з благодійного рахунку для утримання нечисленного, з трьох чоловік, апарату. Заробляють самі, живуть з окремого, господарського. Навіть тоді, коли з Києва порекомендували об'єднати обидва рахунки, щоб вижити, не стали цього робити. Бо пожертвування — то святе. Он Кіровоградський міськвиконком перерахував 15 тисяч. Певні суми надійшли і від об'єднання «Червона зірка», «Друкмаш», заводу «Гідросила», імені Таратути, об'єднання «Галант», єпархіального управління. Та хіба їх вистачить, щоб одягти, зігріти усіх нужденних? Тільки одиноких престарілих, які потребують догляду, в області понад 9 тисяч. А скільки калік, хворих, тих же одиноких молодих матерів! Хіба можна, наприклад, доглянути і прогодувати новонароджене немовля, коли жінці в декретній відпустці досі платили 900 карбованців? Або вижити хворому, інвалідові, який тільки й тримається на білому світі завдяки лікам?

Сьогодні можна почути скільки завгодно рожевих мрій про те, які ми будемо добрі та цивілізовані, коли станемо власниками, розбагатіємо. Та тільки чомусь в обласному відділенні Фонду милосердя і здоров'я, в обласній раді ветеранів мені не назвали жодного бізнесмена чи підприємця, який би пожертвував щось знедоленим. Тож і змушені вони входити в ринок з простягнутою рукою.

Микола ВОЛОК,
власний кореспондент «Голосу України».
Кіровоград.

Без втрат для батьківських гаманців

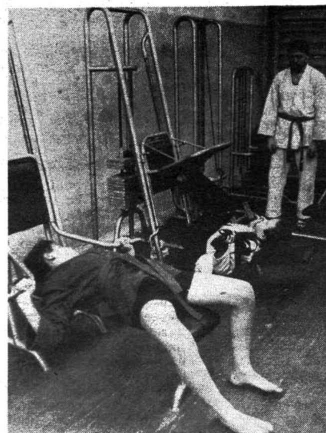
Ви знаєте, якими хочуть бути наші діти? Звісно, щасливими, для чого треба не так уже й багато: трішки цукерок, улюблених іграшок, бажано «відик» (для мультиків), комп'ютер, побільше кишенькових грошей і нескінченну кількість «жуйок». Погодьтеся, перелік цей дещо відрізняється від набору тих омріяних речей, з якого складалось поняття щастя дітей 70-х — епохи «щасливого дитинства», коли «усе найкраще» було дітям.

Але чомусь саме цей нині відчутно потерпілий від лавини сарказму й гіркої іронії, а тому з явно підмоченою репутацією вислів згадався мені, коли випадково побувала у спортклубі «Сокіл», що при Київському виробничому об'єднанні імені Артема.

Тут проводять свій вільний час діти віком від 8 до 16 років. Проводять з користю і абсолютно без втрат для батьківських гаманців, що в наш час уже екзотика. А далі — більше. Вибір спортивних секцій широкий: від сучасних видів спортивної боротьби — карате, дзюдо — до аеробіки та спортивного орієнтування. Спортклуб має просторі зали для тренувань, басейн, чудово обладнаний тренажерний зал — один з найкращих у місті. Результати роботи першокласного колективу тренерів відчутні. Із стін «Сокола» вийшло чимало чемпіонів України, призерів міжнародних змагань. А нещодавно на змаганнях з боротьби дзюдо у Вінниці, що мали назву «Дружба», серед 26 команд країн СНД вихованці «Сокола» посіли командне 6 місце, а Дмитро Стеценко та Руслан Сточеван (1978—1980 р. н.) — почесні перше та третє. Чом не щастя?

Тож якими хочуть бути наші діти? Побачивши втомлені, але щасливі обличчя дітей після тренувань, розумієш, що щастя для них — то не лише цяцьки та «жуйки», а дещо більше. «Сокіл» вчить їх бути сильними, сміливими, відважними, мужніми — коротше кажучи, чемпіонами. І не тільки й, мабуть, не стільки на спортивному килимі, скільки на широкому й великому шляху, що зветься життям. Щасти вам, хлопчики!

Алла РОМАНЧУК.

На знімках: дитячий тренер з боротьби дзюдо Валерій ГЕРБЕДА зі своїми вихованцями на тренуванні.

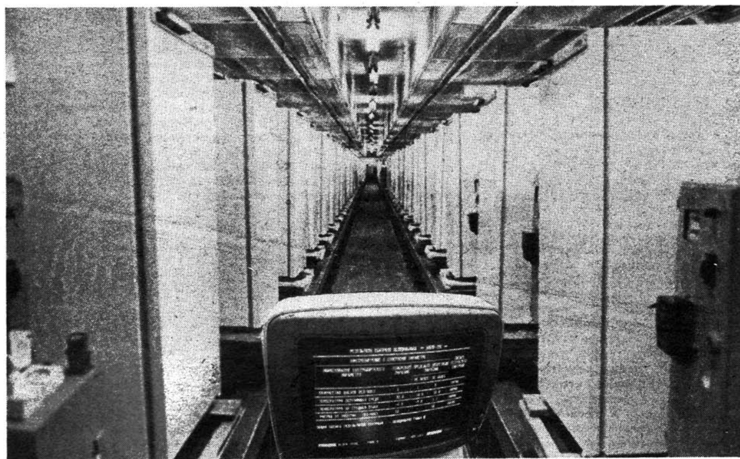
Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

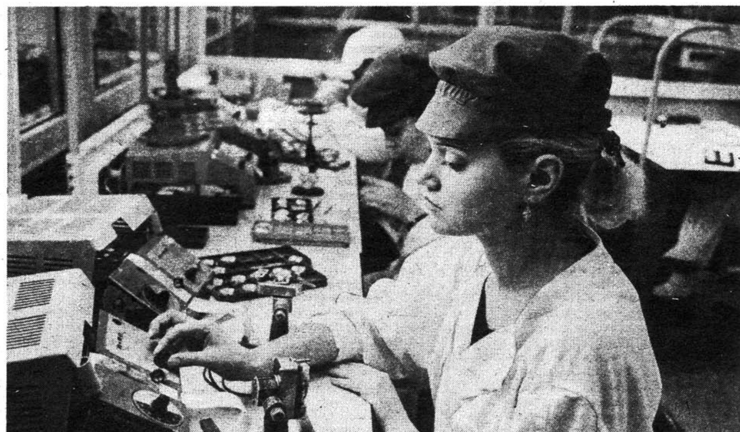

ЗА СІМОМА ДВЕРИМА СЕМЕРО ЧУДЕС

Відпрацювавши майже 12 років кореспондентом київських газет у Дніпропетровську, достеменно вивчив свою потужну область. Не знайти жодного заводу, комбінату, шахти, на котрих би не побував, котрі б не знав, як своїх п'ять пальців. Але всі ці роки залишалися недоступними, невідомими кілька підприємств, які довго називали оборонними, а насамкінець — військово-промислового комплексу.

Потрапивши туди вперше, на власні очі побачив, наскільки унікальні й надсучасні потужності та технології, довершені й бездоганні, що вони здалися мені фантастичними. Щойно побував за прохідною ще одного досі закритого «воєнного монстра» — виробничого об'єднання «Дніпровський машинобудівний завод». І знову, ледь виборкуючи захоплення, переконався, що марно Україна, визначаючи свої сировинні багатства, воднораз приречено погоджується, наче за рівнем виробництва надто відстала. Та мати таке підприємство, як Дніпровське машинобудівне, досить, щоб на рівних конкурувати із Заходом і забезпечувати свій ринок першокласною продукцією широкого вжитку.

Відкриття заводу я розумію як відкриття великих можливостей, якими він здатен обдарувати наш народ, переходячи на випуск «мирних» товарів. Саме з метою сприяти на державному і вільному підприємницькому рівнях виробництву нової продукції в інтересах економічної розбудови України, газета «Голос України» і заснувала на об'єднанні постійний кореспондентський пункт. Нагадувати зміст перших публікацій, очевидно, немає сенсу, скажу лише, що йдеться про програми випуску систем телефонного, радіотелевізійного і космічного зв'язку, комплексів переробки сільгосппродукції, сучасної побутової техніки, медичної, екологічної техніки тощо.

Щоб скласти уявлення про конверсійне підприємство, взяте на контроль газетою, і пропонуємо сьогодні фотопанораму Дніпровського машинобудівного об'єднання. Це, смію запевнити, лише часточка того, що може репрезентувати його. Попереду ще будуть зустрічі з колективом, з його проблемами і успіхами, бо курс, обраний дніпромашівцями, наперекір кризовим труднощам чітко вимальовує жадане майбутнє.

Микола **НЕЧИПОРЕНКО.**

Фото Анатолія **КРАСНОЖОНА.**

Експрес-інформація

А УРЯД ПРОСИВ МЕНШЕ

Межу дефіциту республіканського бюджету на цей рік в трильйон 167,5 мільярда карбованців встановила Верховна Рада Російської Федерації. Таке рішення після тривалих суперечок було прийнято на спільному засіданні палат парламенту РФ. Депутати не взяли до уваги прохання уряду, який наполягав на сумі дефіциту бюджету в 972,3 мільярда карбованців.

СОТНІ ТИСЯЧ ПРОТИ НЕОНАЦИЗМУ

Масові демонстрації солідарності з іноземцями, що мешкають у ФРН, пройшли по багатьох містах Німеччини. За даними поліції, у Штутгарті, Бремені, Тюбенгені, Ганновері та інших містах на вулиці вийшли більш як 350 тисяч маніфестантів. У такий спосіб вони висловили рішучість разом протистояти хвилі неонацистського терору, що охопила країну.

ДОЛАРИ НА БОЧКУ

«Тимчасові додаткові заходи», які обмежують в'їзд на територію Болгарії громадян держав СНД і Грузії, вирішив запровадити з 1 січня 1993 року болгарський уряд.

Відтепер ця категорія громадян повинна мати конвертовану валюту з розрахунку 40 доларів США на добу перебування у країні, а також засвідчене запрошення від болгарського громадянина або організації.

Крім того, МВС Болгарії доручено довести до відома цих держав, що болгарська сторона готова «в разі несприятливого для неї розвитку подій» запровадити візовий режим в'їзду для громадян з колишніх радянських республік.

ГРУЗІЮ ПОПЕРЕДЖЕНО

«З метою збереження традиційно добросусідських відносин з Грузією наша країна використовуватиме дипломатичні, політичні та всі інші можливості». Про це заявив Голова Верховної Ради Азербайджану І. Гамбаров. Він підкреслив, що його країна не допустить повторення в Грузії трагічних подій, які мали місце у Вірменії, звідки жорстоко вигнали більш як 200 тисяч його співвітчизників.

Тим часом Президент Азербайджану А. Ельчибей видав указ про введення надзвичайного стану у Зангеланському районі. Цей район прилягає до Вірменії і межує з нагірною частиною Карабаху.

ЕПОХА ВІЙСЬКОВИХ ПОЗАДУ

Уперше за останні 30 років у Південній Кореї обрано цивільного Президента. У такий спосіб у цій країні покладено край «добі військового правління».

Президентські вибори, які відбулися в Республіці Корея минулої п'ятниці, завершилися перемогою кандидата від Демократичної ліберальної партії Кім Єн Сама. Згідно з підсумками голосування, він набрав близько 42 відсотків голосів виборців, випередивши шістьох інших претендентів.

Кім Єн Сам стане до виконання обов'язків нового Президента Республіки Корея 25 лютого 1993 року після закінчення терміну повноважень нинішнього глави південно-корейської держави Ро Де У.

ЯКОЮ БУДЕ РОСІЯ ПІСЛЯ VII З'ЇЗДУ?

Попередні чутки про розігнання з'їзду як структури законодавчої влади виявилися надто перебільшеними. Яскравим свідченням того є черговий форум народних депутатів, що закінчився з відомим тріумфом опозиційних сил.

Вінцем перемоги блоку «Гражданский союз», промислової та аграрної фракцій стала відставка Єгора Гайдара й обрання Головою Ради Міністрів РФ Віктора Чорномирдіна.

Якоюсь мірою оракулом виявився Геннадій Зюганов — колишній член політбюро Російської компартії, що постійно фланірував у кулуарах з'їзду. Буквально першого ж дня його роботи він заявив журналістам:

— Спочатку прем'єром оберуть Аркадія Вольського, а вже наступного разу — мене.

Що ж, перша половина пророцтва майже справдилася: адже Віктор Чорномирдін — близький товариш Аркадія Вольського, вони разом працювали в ЦК КПРС, мають приблизно однакову думку про «регульовану ринкову економіку».

Обминемо весь драматизм подій двох з'їздівських тижнів. За напруженням боротьби йому не було рівних у сучасній Росії — справа навіть дійшла до бійки депутатів біля трибуни. Однак опозиція постійно брала гору над своїми опонентами. Чому ж аналітики, що передбачували нехай нелегку, але перемогу прихильників Президента й здорового глузду, помилилися в прогнозах? Депутати радикального крила демократів послаблення своїх позицій пов'язують з мінливістю і діями Бориса Єльцина, які інколи важко пояснити.

Ще задовго до початку з'їзду він рішуче відмовився від консультацій з правими блоками парламенту, заявивши, що на догоду їхнім апетитам нікого зі своєї команди не віддасть. Проте згодом пішла череда відставок: Галина Старовойтова, Єгор Яковлєв, Михайло Полторанін, Геннадій Бурбуліс і, нарешті, сам Єгор Гайдар. Коли перші поступки «правому натиску» спостерігачі оцінили як політичний маневр, звичайні кадрові перестановки на «Олімпі» виконавчої влади, то «здання» виконуючого обов'язки прем'єра у прихильників реформ викликало справжній шок. Представники Коаліції реформ, «Дем. России» назвали це рішення «жахливою помилкою Президента» і поверненням до тоталітарної системи управління економікою.

Ніхто точно не знає, під яким тиском перебував у ті дні Борис Єльцин. Проте навіть після свого звернення

Точка зору

до народу, а затим і після укладеної угоди про стабілізацію конституційного ладу в Росії, у Президента був реальний шанс «протягнути» Гайдара не лише у в.о. прем'єра, а й, проявивши твердість, настояти на переголосуванні з приводу його обрання головою уряду. Не викликає сумнівів той факт, що налякані протистоянням депутати з другого заходу підтримали б цю кандидатуру. Борис Миколайович чомусь не скористався з такої можливості, зазначивши пізніше, що республіці зараз потрібен глава кабінету, «котрий ближче стоїть і до виробництва, і до землі!».

Загалом нинішня ситуація в Росії нагадує останню кризу в СРСР, коли Горбачов то просив додаткових надзвичайних повноважень, то кидався від одного табору до іншого, не знаючи, якими шляхами вести реформи.

Щоправда, є тут і істотна відмінність. У квітні відбудеться всенародний референдум з основних положень Конституції. Незважаючи на те, що з'їзд законодавчо заборонив виносити на нього питання про розпуск вищої виконавчої та представницької властей, все ж в бюлетенях можуть опинитися положення, пов'язані з виборами президентської, парламентської або з'їздівської форм правління у державі. Так чи інакше, але конфлікт, що розгорівся на депутатському форумі, матиме квітневе продовження.

...Відомий астролог Павло Глоба ще восени передрікав похмурі найближчі перспективи для Росії. До таких «гадань» ставитися серйозно не прийнято. Та, на жаль, вони поки що справджуються з достатньою мірою точності. Так, пішов у відставку Гайдар, в республіці настала політична криза.

Особливо важку зиму Глоба обіцяє у 1993 році. Що ж, коли всі ланки влади почнуть готуватися до референдуму і займуться черговими популістськими обіцянками, то їм буде не до реалізації конкретної економічної програми.

Втім, до квітня ще далеко, хтозна які зміни можуть статися у внутрішній політиці. Новий прем'єр-міністр Чорномирдін на першій прес-конференції заявив, що продовжуватиме гайдарівські реформи. Проте він підкреслив, що його турбує ступінь зубожіння народу і що він не полюбляє крамарів. Як це розуміти, поки ніхто не знає.

Володимир БАБЕНКО.
Москва.

Фотофакт

ЗЕМЛЕТРУС В ІНДОНЕЗІЇ

Днями на індонезійському острові Флорес стався сильний землетрус. Сьогодні там тривають рятувальні роботи. Спеціальні команди знайшли трупи вже більш як двох тисяч загиблих. Ще багатьох людей вважають такими, що пропали безвісти. На Флорес почала прибувати гуманітарна допомога, в тому числі з-за кордону. Втім, крім гуманітарної, напевно, буде необхідною й інша підтримка. Адже лише в адміністративному центрі острова Маумері зруйновано щонайменше 80 відсотків будинків (на знімку). А за свідченням індонезійських газет відповідні служби країни зовсім не готові до таких трагічних подій, як на острові Флорес.

Фото з газети «Інтернешнл геральд трібюн».

Справи кримінальні

ПЛАКАЛИ НАРКОГРОШЕНЯТА

До 5 років тюремного ув'язнення — такий новий строк покарання, який мають намір ввести австрійські власті в найближчому майбутньому за злочини, пов'язані з «відмиванням» грошей, одержаних від незаконного продажу наркотиків. Відповідний законопроект був ухвалений на засіданні Ради Міністрів Австрії, яке недавно відбулося.

«Відмивання» грошей буде виділено в окрему статтю Кримінального кодексу. Її дії будуть поширюватися не тільки на «головних виконавців» злочинних операцій, але і на їх співучасників і пособників, навіть якщо останні не переслідували цілі особистої наживи. В залежності від масштабів незаконних фінансових операцій, встановлює диференційований підхід по визначенню ступеня покарання. Так, «відмивання» грошей у межах суми від 25 до 500 тисяч шилінгів загрожує або грошовим штрафом, або позбавленням волі на строк до двох років. У разі перевищення межі у 500 тисяч шилінгів, ні про яку заміну тюремного ув'язнення грошовим штрафом вже не може йти і мова. Розміри покарання коливаються при цьому від п'яти до шести років.

Як повідомив журналістів міністр юстиції Австрії Ніколаус Міхалек, прийнятий законопроект повністю відповідає узятому Європейським Співтовариством курсу на боротьбу з «відмиванням» грошей. У наступному році, відзначив міністр, австрійський уряд має намір здійснити ще один важливий крок в тому ж напрямі. Йдеться про конфіскацію майна, нажитого шляхом незаконної торгівлі наркотиками. Зокрема, сказав він, держава одержить право накладати арешт і «заморожувати» нелегальний прибуток від наркобізнесу в будь-якій формі (банківські рахунки, нерухоме майно, акції тощо) ще до винесення судового вироку.

Головна мета вживаних зусиль на вдосконалення кримінального законодавства, підкреслив Н. Міхалек, полягає в завданні відчутного удару по нелегальному «інвестиційному фонду», за рахунок якого фінансується діяльність організованої злочинності, в першу чергу в сфері наркобізнесу.

Юрій КОЗЛОВ.
Відень.

Азербайджанський калейдоскоп

● **Досягнуто домовленості про зустріч глави мусульманів Кавказу Шейха-уль-Ісламі Аллакшутюра Паша-заде з Католікосом усіх вірменів Вазгеном І. На зустрічі, яка відбудеться на початку 1993 року, обговорюватиметься міжнаціональний конфлікт між Вірменією та Азербайджаном.**

● **Лідер головної опозиційної сили Азербайджану — Партії національної незалежності Е. Мамедов звинуватив міністра національної безпеки республіки в організації стеження за опозиціонерами. За його словами, «діяльність міністерства спрямована на боротьбу не з зовнішньою загрозою, а з внутрішніми опонентами режиму».**

● **Група невідомих осіб жорстоко побила М. Алескерова, першого заступника глави партії «Новий Азербайджан» Г. Алієва. Йому завдали ножове поранення, зламали ногу. Напередодні потерпілий виступив у місцевій пресі з різкою критикою теперішніх властей Азербайджану.**

● **Голова Верховної Ради Грузії Е. Шеварднадзе на зустрічі з парламентаріями Азербайджану заявив, що керівництво його країни вживе усіх заходів для забезпечення громадянських прав азербайджанської меншості. За даними грузинської сторони, у республіці проживають 400 тисяч азербайджанців.**

Ровшан АЛІЄВ.
Баку.

Отакої!

ВДАРИЛИ КІЛКОМ ПО СНД

Секретар колишнього брестського обкому партії комуністів Білорусі Павло Дубина організував з групою прибічників мітинг з нагоди недавньої річниці підписання договору в Біловезькій пущі. Засудивши прийняте лідерами Білорусі, Росії та України рішення, він назвав його антинародним й антидержавним. Комуністи забили в землю в історичному для СНД місці — Вискулях — три осикові кілки.

Віктор ХОРОШКО.
Мінськ.

Експрес-інформація

ПЕРЕВАГА ЗА УРЯДОВИМИ СИЛАМИ

Після триденних боїв упав один із найбільших форпостів збройної опозиції в Таджикистані — місто Кофарніхон. Урядові сили продовжують вести наступальні дії. Є жертви з обох сторін, збито бойовий вертоліт МІ-24.

Залишається невідомою доля трьох російських військовиків, які пропали без вісті 13 грудня неподалік Душанбе.

Є ВЖЕ І МІЖДЕРЖАВНИЙ ДОГОВІР

У Молдові з офіційним візитом перебував Голова Верховної Ради Республіки Білорусь С. Шушкевич. Після ряду зустрічей і бесід підписано договір про дружбу і співробітництво між двома державами.

Білорусь, до речі, перша країна, з якою Республіка Молдова встановила дипломатичні відносини, уклала договір про економічне співробітництво.

ПЕРШИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОНВОЙ

з вантажем пшениці прибув до сомалійського міста Байдоа. Його супроводжували 60 морських піхотинців США. Як повідомляють, зерна вистачить на те, щоб забезпечити добову потребу в хлібі 750 тисячам осіб.

ЧЕРГОВІ ПРИЗНАЧЕННЯ

Обраний Президентом США Б. Клінтон прийняв рішення призначити міністром оборони країни голову комітету палати представників у справах збройних сил Л. Еспіна, а директором Центрального розвідувального управління — голову постійного спеціального комітету палати представників у справах розвідки Д. Маккерді. Про це повідомила газета ділових кіл США «Уолл-стріт джорнел».

НАПРУЖЕННЯ ПОСИЛЮЄТЬСЯ

Рішучий протест у зв'язку з новим злочином ізраїльських військ на окупованих арабських територіях заявила Організація визволення Палестини (ОВП).

Убивство шести палестинців, сказав представник керівництва ОВП, вчинене в день прийняття Радою Безпеки ООН резолюції про засудження масової депортації палестинців, демонструє прагнення уряду І. Рабина посилити напруженість на окупованих арабських територіях.

За останніми повідомленнями, 417 палестинців, депортованих минулого четверга з Ізраїлю, продовжують перебувати у прикордонному з Ліваном районі. Тель-Авів рішуче відмовляється скасувати своє рішення про депортацію палестинських арабів — прихильників мусульманських фундаменталістських угруповань «Хамас» і «Аль-джихад аль-ісламі».

ЩЕ ОДИН ФОНД

Домовленість про створення міжнародного Фонду безпеки АЕС колишнього СРСР може бути досягнута між країнами «великої сімки» до чергової зустрічі її лідерів у липні наступного року в Токіо. Як повідомляє газета «Токіо симбун», це стане можливим у зв'язку зі зміною позиції Сполучених Штатів, які досі не підтримували ідею створення такого фонду.

За повідомленнями наших власних кореспондентів та зарубіжних інформагентств.

Репортаж із прикордонної застави

НЕ ПОТРІБНЕ НАМ СОНЦЕ ЧУЖЕ

«Захищаючи таджикистано-афганський кордон, я тією чи іншою мірою захищаю спокій України. Відкрий кордон тут — зброя опиниться там», — вважає майор Володимир Григорович з Пяндзького прикордонного загону.

На відміну від більшості його товаришів по службі, українців за походженням, він не поспішає збирати валізи. Утримує не лише почуття обов'язку, а й побоювання втратити звичну роботу.

— Не те, щоб я взагалі боявся пропасти на «гражданці». Моя цивільна спеціальність техніка-механіка прогодує мене навіть у моєму рідному селі на Чернігівщині. До того ж мати постійно вмовляє в листах повертатися додому. Та це вже буде другим життям, до якого психологічно я не готовий, провівши 14 років на заставах.

На відміну від майора Григоровича майор Микола Матвієнко, начальник продовольчої служби Пяндзького прикордонного загону, вже подолав період роздумів і зробив остаточний вибір на користь України: їде туди днями. Збирає валізи і полковник Валентин Пицик, начальник оперативного управління цього загону.

— Великих труднощів у пошуках нового місця роботи я не зазнав, — каже Валентин Сергійович. — Пропозицій було багато, та щоразу висувалася умова: проблему житла розв'язувати самостійно.

На думку цього офіцера, державні структури України мають приділяти більше уваги переміщенню військовослужбовців-українців. Україні та Росії, а також іншим країнам СНД варто було б укласти міждержавні угоди щодо цього. Вони мають містити гарантії соціального забезпечення для офіцерів, котрі все життя прослужили на кордонах інших держав СНД. Адже що найбільше зараз їх турбує: житло, пенсія, інші соціальні блага... Чи одержать вони все це, повернувшися на рідну землю?

— У мене особисто три виклики було з України, та місцеве начальство утримує, — каже начальник однієї із застав, старший лейтенант Костянтин Калган.— Проте я все одно налаштувався їхати. Дружину уже відправив до Луганська. Зв'язку ніякого. Лише через місяць дізнався, що у нас народилася дочка.

Сьогодні на цій, як тут кажуть, Богом забутій заставі, він чи не останній з українців. Минулого року їх було багато більше: його заступник, замполіт, старшина — усі родом з України. Були випадки, коли вони свідомо йшли на порушення статуту, аби їх відпустили звідси.

— А чому б не розв'язати проблему переміщення на Батьківщину військовослужбовців-українців цивілізованим шляхом? — каже Калган. — Для цього відповідні служби в Києві мають зробити розрахунок — скільки вакансій у них є і скільки офіцерів з близького зарубіжжя вони можуть прийняти. І виходячи з цього, організовано влаштовувати таких, як я, бідолах.

Він вважає за парадокс, що громадяни України служать в армії Росії, захищаючи кордон Таджикистану.

Юрій КУШКО.
Таджикистан.

Від редакції: На початку цього місяця нарешті з'явився Указ Президента України, що передбачає повернення на Батьківщину військовослужбовців — громадян України з Таджикистану за їх бажанням. Указ хороший і своєчасний. Втім, у ньому є одне «але»: не йдеться про їх подальшу долю. Тому побоювання, висловлені в інтерв'ю деким з офіцерів щодо свого майбутнього, необгрунтованими аж ніяк не назвеш.

Коротко

● Набрала чинності румуно-німецька угода, за якою Бонн розпочинає відправляти на батьківщину тих румунських громадян, які незаконно перебувають у Німеччині. А таких — тисячі, переважно цигани. Ця акція обійдеться німцям у 30 мільйонів марок.

● Постійний спад промислового виробництва через брак енергоносіїв може призвести до національної катастрофи, заявив представник уряду Румунії.

У грудні багато заводів країни припинили роботу, а армія безробітних перевищить 1,5 мільйона чоловік.

У 1991 році обсяг переробки нафти в Румунії скоротився на 25 відсотків порівняно з 1990 роком. Через нестачу валюти зменшився імпорт нафти, газу та інших енергоносіїв. За останні два місяці сільське господарство, наприклад, отримало лишень половину палива, необхідного для проведення осінньо-польових робіт.

● Любко Георгієвський — лідер Демократичної партії за македонську національну єдність — подякував урядові Болгарії за те, що той виступив проти намірів Сербії та Греції розділити Македонію. Партія Георгієвського є найбільшою опозиційною силою в парламенті цієї республіки екс-Югославії.

Проте, як згодом повідомив представник грецького міністерства закордонних справ, перегляд кордону з Македонією не є офіційною позицією Афін, а лишень домаганням певних націоналістичних кіл.

Підготував Василь ЖУКІВСЬКИЙ.

У сусідів

ДИКТУЄ ЕКОНОМІКА

У Молдові заявлено про початок переговорів з Лівобережжям. Предмет обговорення — рамки політичного, юридичного та економічного статусу регіону. Мета — вийти на новий рівень двосторонніх відносин і цим відкрити шлях для економічних реформ на всій території Молдови. Бо без участі Лівобережжя реформи піти не зможуть. До такого висновку прийшли в Кишиневі. Це розуміють і в Тирасполі. На Лівобережжі, втім, також не можуть не позначитися самоізоляція й політична невизначеність, що останнім часом дедалі більше перетворюють східні райони Молдови на ставок, затягнутий зеленим баговинням.

За що ж воювали у Придністров'ї? Відповісти на це запитання — означає зазирнути в майбутнє.

Про те, що регіон, який давав 23 проценти промислової і 14 процентів сільськогосподарської продукції Молдови, здатний прогодувати себе сам, неодноразово говорилося і писалося. Залишається додати, що великі підприємства Лівобережжя були й будуть монополістами в багатьох галузях і на території СНД. Звідси і швидші, ніж на правому березі, контакти з інофірмами, і передовіші програми ринкових перетворень для підприємств. Але їм зовсім не потрібні відносини, які склалися протягом двох років і одного разу вже вилилися у збройне протистояння. Міцний мир потрібен місцевим промисловцям. Надії на нього з'явилися з оголошенням незабаром початку переговорів.

Добре проаналізувавши ситуацію, уряд Молдови на чолі з А. Сангелі виступив фактично гарантом у майбутніх переговорах. До делегації Кишинева ввійшли в основному заступники міністрів. Цей момент, говорить на користь уряду, який утримує в руках перш за все економічний баланс республіки і виходить тільки з економічних реалій, викликав у тираспольських керівних колах деяке ремствування. Вони вважають, що проблеми, які вимагають законодавчого рішення, мають розглядати парламентарії. Тому в комісію з боку Тирасполя ввійшли народні депутати. Повідомлення про те, що матеріали двосторонніх переговорів буде передано в парламент Молдови, дещо пом'якшило виниклу було незручність.

Глава Національного банку Молдови Л. Толмач, мабуть, найкраще змалював у парламенті ситуацію, коли сказав, що республіка не може ввести свою національну валюту, залишаючись у нез'ясованих відносинах з Лівобережжям. Карбованець, що там ходить, за його словами, може перетворити запроваджуваний лей на макулатуру.

У рішенні прискорити переговори відіграв свою роль і Міжнародний валютний фонд, відмовивши республіці в кредиті до врегулювання придністровського конфлікту. Формула «диктує економіка», схоже, починає ставати основною у внутрішній політиці Молдови. Але було б помилкою сказати, що диктат цей не позначається на економіці «тієї сторони». Незважаючи на те, що в Лівобережжі створені власні державні структури, формують свою армію, свої прикордонні загони, що, загалом, веде до створення замкнутого господарського комплексу, загальна криза проникла й сюди. Страйки струсають підприємства. Крім кризи, непокоїть людей і наближення приватизації. Принцип «25 процентів акцій — у фонд державного майна для використання на соціальні потреби» — не заспокоює. Обивателя, який виходить перш за все з особистих міркувань, не залишає думка, що чиновники намагатимуться загарбати контрольні пакети акцій. Тирасполь не обійшли чутки, як, утім, і Кишинів, що все вже розкуплено.

Економічний чинник загрожує зруйнувати політичну єдність у Придністров'ї — те, на що натхненно спирався Тирасполь. Період мирного життя дав відстоятися думкам і повернув їх до питання: «За що воювали?» Неміцний мир означив і ще одне питання: «Як жити далі?» Надія на швидке офіційне визнання хоча б у найближчому зарубіжжі ослабла, як і в Молдові надія на масовий приплив західних капіталів. Вихід один — усього добиватися самим.

На якій формулі наполягатиме Лівобережжя? Глава адміністрації Тирасполя І. Смирнов сказав: «Неважливо, як усе це називатиметься, головне, щоб було дотримано двох принципів: повна самостійність регіону і гарантії на випадок зміни статусу Молдови». Посилання на запевнення керівництва Молдови про незмінність курсу на повну незалежність республіки не вплинуло. Гарантії мають бути дані не від імені нинішнього керівництва, а закріплені законодавчо. Це звучить у Тирасполі на різних рівнях і від різних осіб.

Лівобережжя, котре 80 процентів промислових товарів продає в Росію, а звідти отримує сировину, навряд чи переорієнтується на догоду політичним партіям Молдови зі східних сусідів на якихось інших. «Через Схід ми отримуємо і зв'язок із Заходом», — говорив мені тираспольський промисловець. Але сьогодні уряд Молдови теж відмовився від прориву на Захід, оголошеного свого часу колишнім прем'єр-міністром М. Друком.

Чи зійдуться хоч якось інтереси сторін, у якому територіальному утворенні житимуть люди, покаже діалог Кишинів — Тирасполь.

Світлана ЧАЛА.
Кишинів.

КАЗКА ПРО ЧОРНИЙ МІСЯЦЬ

Розпочну з казки, яку розповіла Марії Чумарній семирічна Маруся. Бо в цій казці, в якій — своєрідний код школи, гадаю, вустами дитини глаголить істина.

...«В одному царстві жив дуже лихий цар, він не любив світла. Називався цар Луніон. Один юнак шукав, де навчитися гри на місячних променях, точніше, на променях Чорного Місяця. Він прийшов у царство Луніона, де все чорне і тому Чорного Місяця не було видно. Люди від страху тулилися до плотів. По землі переступали чиїсь важкі ноги. Лихий цар був карликом і пересувався на ходулях. Юнак вдарив по ходулях, і карлик упав, а люди вбили його. Тоді юнак запитав: «Як мені все-таки навчитися гри на променях Чорного Місяця?» Один дід йому сказав: «Не можна грати на променях Чорного Місяця, бо люди від цього місяця стають ще сумнішими». Юнак сказав: «Я не буду грати, бо світ перетвориться в царство жалоби. А як мені звідси вийти?» «Так, як ти йшов», — сказав дід. «Я не йшов, мене приніс мій приятель Орел», — відповів хлопець. «Тоді йди сходами, там побачиш дорогу. Дорогою будуть тобі зустрічатися погані люди й казати, щоб ти йшов ліворуч. Але ти піди праворуч, там будуть чорні ліси. Пройдеш через ліс, а далі буде дорога до твого села. Вона вестиме через весь світ».

Юнак повернувся до свого села і більше ніколи не ходив у чорне царство, бо знав, що навчитися гри на променях Чорного Місяця — означає зробити людей сумними».

Зізнатися, мені стало трохи страшно від оцього химерного фантазування першокласниці. У звичайній школі вона, напевне, потрапила б до розряду «важких», «планетних». На неї щось таке находить — і вона розповідає казки. Маруся — не виняток. Я почитала перші самостійні твори першокласників, які тільки-но навчилися тримати в руках самописки, побачила їхні малюнки з тлумаченнями світового древа й була вражена: це — філософія буття. У школі навчаються звичайні діти, але, за словами її директора й автора концепції Марії Чумарної, вони «розгерметизовані».

В мене це слово асоціюється скоріше з космічним кораблем, аніж з дитиною «А діти і є речниками Космосу», — почула я. Істину можна почути від кожної дитини — за умови її розгерметизації. Я пригадала й розповіла Марії Чумарній, як моя трирічна донька спростувала байки про своє походження з капусти чи з магазину і розповіла таку версію: «... Ти сиділа біля вікна, а я була на картинці (іконі. — **О. Т.**). Я стрибнула тобі на ручки й питаю: «Хто ти?» А ти кажеш: «Я — мама»...

— Вона має рацію, саме так усе й було, — мовила Марія.

Так розпочалося моє входження у великий світ маленької школи на вулиці Лисенка, на горбку біля церкви. Колись тут був сиротинець. Нині сюди привели своїх дітей батьки, які міркують так само, як і засновники авторської школи — подружжя поетів Марія Чумарна і Богдан Чепурко: за наявних умов навчання й виховання дитина приречена на духовне сирітство. І порятувати її можна лише в один спосіб: підносячись до дитини... Слова знайомі, від частого вживання майже тривіальні, та глибинну їх суть осягнули лише поодинокі педагоги.

«Благородні, прекрасні і... сердешні «чумарики». Їхня ідея приречена. Вони — поети, а наше життя проза». Так кажуть скептики. Я теж йшла до школи з деякою упередженістю. Думалося, побачу щось схоже на експериментальну літературну студію для дітей. Розкріпачення духовного інтелектуального потенціалу людини, котрий, як твердять учені, ми використовуємо лише на п'ять(!) відсотків, — ось стрижнева ідея вибудуваної на народознавстві науково обгрунтованої концепції національної школи. Вона національна за своєю ментальністю, а не тільки за мовою спілкування чи етнографічними прикметами (вишиванки, Божа Матір під рушником, «Червона калина» в репертуарі самодіяльності тощо).

Отже, нині діти перших, других (поки що) класів і педагоги здіймаються крутими східцями на горбок до школи, вибудуваної на таких засадах:

«Кожна людина приходить у світ з Божої волі, як частинка цілості, якою є народ. У кожному з нас закодовано досвід попередніх поколінь, і через духовну заглибленість у родову пам'ять передається з покоління в покоління надбання нації. Втрата хоча б однієї ланки віковічного родового древа, деградація хоча б одного покоління — загрозливо небезпечні для виживання народу. Нині на руїнах української духовності особливої ваги набирає відродження культурно-звичаєвих основ нашої ментальності. Концепція авторської школи передбачає введення українознавства не лише як окремого предмета, а як стрижневої основи всього навчально-виховного процесу. Одним з вихідних положень авторської школи є поважання особистості дитини як мікрокосму, формування її згідно з універсальними законами природи, з її Божою даністю і сутністю».

— Я кажу вчителям: діти — велика таємниця. Прислухаймося до їхньої геніальної чистоти, розгерметизуймо їхню архаїчну пам'ять. Після восьми років ця інформація починає стиратися. В Україні дитину до семи років вважали невинною душею, — нагадує Марія Чумарна. — Святвечора вона запалювала свічку на покутті. Отож кожний учитель мусить опанувати народознавство. Знання мають бути цілеспрямовані.

Освіта

Авторська приватна школа Марії ЧУМАРНОЇ працює другий рік. Діти складають казки, дорослі — сумну калькуляцію: як вижити в умовах кризи й зубожіння?

Основою навчального процесу **є його ненав'язливість, цілеспрямованість на самоосвіту й саморозвиток.** Щоб **уникнути атмосфери змагальності, яка травмує дитячу психіку, розвиває комплекс неповноцінності, призводить до ламання тонких і вразливих особистостей, у початкових класах оцінок не проставляють.** Натомість — система тестів.

Тут не дають домашніх завдань... для батьків. Навчання інтенсивне. Діти обминули букварикoвий період і за два тижні опанували те, що в загальних школах розтягують на цілий рік. Все, як у казці? Саме так. Українську казку тут вивчають як окремий предмет, а Марія Чумарна досліджує її на рівні космогонії. Ці дослідження унікальні, і, оскільки вони також стали підгрунтям навчально-виховного процесу, наведу витяг з її праці «Яйце-райце».

«...Жили-були собі дід та баба, і була в них курочка ряба...» Хто з нас не починає своєї мандрівки в життя саме з цієї простої, як нам здається, але напрочуд багатозначної казки?

Переважно казочку про курочку рябу розповідають дітям у скороченому варіанті. Але вона має своє продовження. Вже не тільки дід і баба, а й солом'яні двері, дуб, річка — все в природі оплакує розбите яєчко. Що ж це за яєчко і про що наша казочка?.. Вона дає нам ключ до розуміння багатьох світових таїн. Адже вона — метафорична формула, в якій закодовувалися древні знання. «Ді» в світовій міфології (древньокитайській, древньоіндійській) позначало первопредка. В єгипетській міфології «Ба» — один з елементів, що становлять людську сутність, її душа, життєва сила, що продовжує існувати і по смерті людини. Казочка про курочку рябу — це казочка про перших людей, наших прародичів, і про те, з чого виник світ. А виник він з яйця: «Не просте, а золоте». У світовій міфології існує поняття так званого «світового яйця», яке символізує живу силу і цілісність світу. А чи наша матінка-земля не нагадує нам велетенське яйце? Чи не означає розбите яєчко порушену цілісність світу? Адже «дід бив — не розбив, баба била — не розбила, а маленька мишка хвостиком зачепила...»

Наша земля — унікальна жива істота. Вона дуже вразлива. Ми можемо бити її ногами, топтати росу, засівати й жати ниву, випасати на ній багаті стада, але при цьому не чинити їй шкоди. Необережний порух хвоста непроханої «мишки» може розбити унікальне золоте яєчко. Чи не застерігали нас творці казки від Чорнобиля, від тієї страшної катастрофи, перед загрозою якої нині опинився світ?! «Дід плаче, баба плаче, солом'яні двері риплять...»

Наївна казочка про дідуся, бабусю та золоте яєчко виростає у філософську космогонічну формулу світотворення і світовідтворення.

Відбір дітей до школи незвичний. Їх питають: «Ти вмієш розмовляти з квітами, Сонцем?» Батьки, можливо, не завжди розуміють, у чім тут «сіль», а дітлахи розповідають про свій діалог із світом цілком серйозно.

«Діти привчаються з перших днів керуватися не чужими приписами, а власним розумом проникати в суть явищ і проблем», — передбачає концепція школи. Зрозуміло, що вона зорієнтована на виховання еліти. На жаль, це слово в люмпенізованій свідомості й досі асоціюється з посадовими пільгами й матеріальними можливостями батьків, які спроможні «купити» для своїх дітей освіту. Освіта в цій школі платна, але її не купиш.

Фінансово-матеріальне становище школи, м'яко кажучи, критичне. З міської казни вона не отримує ані копійки, а благодійництво спонсорів за нинішньої податкової політики ніяк не заохочується, навпаки, стриножується. Що буде далі — невідомо. Потрібні приміщення, кошти. Марія Чумарна та її колеги планують комплекс: дитсадок — початкова школа (1—3 класи) — гімназія (4—7 класи) — ліцей (гуманітарний, природничий або змішаний). Міське управління освіти пропонувало їй адміністративну опіку — відмовилася. Бо тоді директора школи можна було б будь-якої миті зняти з посади.

У задушливих 70-х роках кар'єра молоденької вчительки, яка почала працювати в глухому селі, розбилася саме об адміністративне шкільництво.

На її казково-творчий урок у четвертокласників навідалася завуч й обурилася: «У вас за програмою переказ за картиною «Ленін у Горках», а ви що робите?»

— Я повинна була або зламатися або залишити школу.

Марія Чумарна вибрала літературну працю і повернулася до школи... майже через двадцять років.

З відгуків батьків знаю, що діти тут не втомлюються, хоча більшість залишається у подовженій групі. У кожному класі — п'ятнадцятеро дітей. Хлопчики й дівчатка — окремо. Хлопців виховують на козацьких традиціях і навіть спортивні заняття проводять як козацькі забави. Дівчатка ж — Берегині роду. Жінки. Матері. День розпочинається з молитви.

— Рідну мову **вивчаємо** не тільки як засіб спілкування, — розповідає Марія Чумарна, — а і як ключ до розуміння характеру народу, його культури й історичної пам'яті.

Засновники авторської школи Марія Чумарна, Богдан Чепурко, їхні колеги міцно тримаються коріння рідної землі й утверджують себе в контексті нашого реального сьогодення. Сутність авторської концепції зводиться до того, що діти опановують знання як вироблений упродовж тисячоліть досвід людства, а не набір тієї чи іншої інформації, нерідко заідеологізованої.

А семирічна Маруся придумала нову казку — про країну Павпакинію. Думаю, що в цьому неологізмі — суть нашого нинішнього життя, де так багато скороминущого і замало уваги до вічного.

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Львів.

Мить і вічн

Фото І. КО

і О. КЛИМЕН

Слово рідне

ЗАЯВА
ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА «ПРОСВІТА» ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Останнім часом в Україні помітно активізуються сили, що діють проти державної мови, шкодять авторитету молодої незалежної України, провокуючи міжнаціональні конфлікти. Особливо це помітно у Криму, де керівництво автономної республіки, на території якої живе 650 тисяч українців, почало наступ на українську мову. На цій землі, що є складовою частиною України, місцеві законотворці вирішили зупинити хвилю українського національного відродження. Комісія з питань освіти при Верховній Раді Криму підготувала Закон, за яким в усіх ланках народної освіти обов'язковою є лише російська мова, а українська та кримськотатарська можуть вивчатися за бажанням учнів або їхніх батьків. З учбових планів на наступний навчальний рік українська мова як предмет вилучена. Залишено лише одну годину на тиждень української чи кримськотатарської літератури (на вибір). Прийнятий Закон принижує авторитет державної мови, порушує права українського населення, позбавляючи його можливості здобувати освіту рідною мовою. Ні про які українські школи тепер не може бути мови. Крім того, цей Закон породжує армію безробітних учителів — фахівців з української мови.

Засуджуючи позицію, зайняту керівництвом Кримської автономної республіки в питаннях державної мови, звертаємося до уряду України з вимогою негайно зреагувати на протиправну діяльність місцевої адміністрації півострова, захистити українське та кримськотатарське населення від насильницької русифікації.

Система освіти автономної республіки повинна обумовлюватися національним складом населення. А оскільки Крим є частиною України, то державною мовою на цій території мусить бути лише українська мова.

Центральне правління Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка.

...ЦЬ

лідження унікальні, і, оскільки вони також стали підгрунтям навчально-виховного процесу, наведу витяг з її праці «Яйце-райце».

«...Жили-були собі дід та баба, і була в них курочка ряба...» Хто з нас не починає свої мандрівки в життя саме з цієї простої, як нам здається, але напрочуд багатозначної казки?

Переважно казочку про курочку рябу розповідають дітям у скороченому варіанті. Але вона має своє продовження. Вже не тільки дід і баба, а й солом'яні двері, дуб, річка — все в природі оплакує розбите яєчко. Що ж це за яєчко і про що наша казочка?.. Вона дає нам ключ до розуміння багатьох світових таїн. Адже вона — метафорична формула, в якій закодовувалися древні знання. «Ді» в світовій міфології (древньокитайській, древньоіндійській) позначало первопредка. В єгипетській міфології «Ба» — один з елементів, що становлять людську сутність, її душа, життєва сила, що продовжує існувати і по смерті людини. Казочка про курочку рябу — це казочка про перших людей, наших прародичів, і про те, з чого виник світ. А виник він з яйця: «Не просте, а золоте». У світовій міфології існує поняття так званого «світового яйця», яке символізує живу силу і цілісність світу. А чи наша матінка-земля не нагадує нам велетенське яйце? Чи не означає розбите яєчко порушену цілісність світу? Адже «дід бив — не розбив, баба била — не розбила, а маленька мишка хвостиком зачепила...»

Наша земля — унікальна жива істота. Вона дуже вразлива. Ми можемо бити її ногами, топтати росу, засівати й жати ниву, випасати на ній багаті стада, але при цьому не чинити їй шкоди. Необережний порух хвоста непроханої «мишки» може розбити унікальне золоте яєчко. Чи не застерігали нас творці казки від Чорнобиля, від тієї страшної катастрофи, перед загрозою якої нині опинився світ?! «Дід плаче, баба плаче, солом'яні двері риплять...»

Наївна казочка про дідуся, бабусю та золоте яєчко виростає у філософську космогонічну формулу світотворення і світовідтворення.

ВІДБІР дітей до школи незвичний. Їх питають: «Ти вмієш розмовляти з квітами, Сонцем?» Батьки, можливо, не завжди розуміють, у чім тут «сіль», а дітлахи розповідають про свій діалог із світом цілком серйозно.

«Діти привчаються з перших днів керуватися не чужими приписами, а власним розумом проникати в суть явищ і проблем», — передбачає концепція школи. Зрозуміло, що вона зорієнтована на виховання еліти. На жаль, це слово в люмпенізованій свідомості й досі асоціюється з посадовими пільгами й матеріальними можливостями батьків, які спроможні «купити» для своїх дітей освіту. Освіта в цій школі платна, але її не купиш.

Фінансово-матеріальне становище школи, м'яко кажучи, критичне. З міської казни вона не отримує ані копійки, а благодійництво спонсорів за нинішньої податкової політики ніяк не заохочується, навпаки, стриножується. Що буде далі — невідомо. Потрібні приміщення, кошти. Марія Чумарна та її колеги планують комплекс: дитсадок — початкова школа (1—3 класи) — гімназія (4—7 класи) — ліцей (гуманітарний, природничий або змішаний). Міське управління освіти пропонувало їй адміністративну опіку — відмовилася. Бо тоді директора школи можна було б будь-якої миті зняти з посади.

У задушливих 70-х роках кар'єра молоденької вчительки, яка почала працювати в глухому селі, розбилася саме об адміністративне шкільництво.

На її казково-творчий урок у четвертокласників навідалася завуч й обурилася: «У вас за програмою переказ за картиною «Ленін у Горках», а ви що робите?»

— Я повинна була або зламатися або залишити школу.

Марія Чумарна вибрала літературну працю і повернулася до школи... майже через двадцять років.

З ВІДГУКІВ батьків знаю, що діти тут не втомлюються, хоча більшість залишається у подовженій групі. У кожному класі — п'ятнадцятеро дітей. Хлопчики й дівчатка — окремо. Хлопців виховують на козацьких традиціях і навіть спортивні заняття проводять як козацькі забави. Дівчатка ж — Берегині роду. Жінки. Матері. День розпочинається з молитви.

— Рідну мову вивчаємо не тільки як засіб спілкування, — розповідає Марія Чумарна, — а і як ключ до розуміння характеру народу, його культури й історичної пам'яті.

Засновники авторської школи Марія Чумарна, Богдан Чепурко, їхні колеги міцно тримаються коріння рідної землі й утверджують себе в контексті нашого реального сьогодення. Сутність авторської концепції зводиться до того, що діти опановують знання як вироблений упродовж тисячоліть досвід людства, а не набір тієї чи іншої інформації, нерідко заідеологізованої.

А семирічна Маруся придумала нову казку — про країну Павпакинію. Думаю, що в цьому неологізмі — суть нашого нинішнього життя, де так багато скороминущого і замало уваги до вічного.

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Львів.

Фотоконкурс

Мить і вічність.

Фото І. КОЗЛОВСЬКОГО, Б. ПРИЙМАКА і О. КЛИМЕНКА.

...ЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

населення, позбавляючи його можливості здобувати освіту рідною мовою. Ні про які українські школи тепер не може бути мови. Крім того, цей Закон породжує армію безробітних учителів — фахівців з української мови.

Засуджуючи позицію, зайняту керівництвом Кримської автономної республіки в питаннях державної мови, звертаємося до уряду України з вимогою негайно зреагувати на протиправну діяльність місцевої адміністрації півострова, захистити українське та кримськотатарське населення від насильницької русифікації.

Система освіти автономної республіки повинна обумовлюватися національним складом населення. А оскільки Крим є частиною України, то державною мовою на цій території мусить бути лише українська мова.

Центральне правління Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка.

На Україну повернусь...

ДРУКАР КНИЖОК НЕБАЧЕ...

1.

ЩО ЗНАВ Юліан Середяк юнаком, про книжки? Ну, насамперед, що є цікаві і не дуже. Що вони потрібні і для навчання, і для того, аби знати, що у світі діється, і для гарного проведення часу, і... Словом, без книжки ні туди, і ні сюди.

Не можна сказати, що Середяк був лише, так би мовити, споживачем книжкової продукції — її читачем. Ще як учився у Дрогобичі, в торговельній школі, а відтак працював головним бухгалтером у відділі мистецтв місцевої обласної Ради — тоді якраз прийшли на Західну Україну більшовики — він активно дописував до багатьох львівських видань. Та головне — до тижневої «Неділі» і сатиричного «Комара»: там залюбки друкували його гуморески, загадки, малюнки, переклади з польської та німецької...

І за німецької окупації словом, олівцем, пензлем Юліан допомагав Українській Повстанській Армії: писав і оформляв листівки, відозви, прокламації. І навіть в Австрії, у таборі для переміщених осіб, зумів видавати рукописний гумористичний журнал «Проти шерсті»...

Правду кажучи, опинившись згодом в Аргентині, де поперваx працював мулярем, Юліан Середяк про видання книжок і не мріяв, хоч їх брак в українській громаді, значно розширеній після другої світової війни, дуже відчувався. Йому тоді страшно кортіло, просто аж свербіло налагодити тут, в Аргентині, випуск сатиричного журналу. Тем не бракувало, та й сили, потрібні для цього, були: з Європи по війні наїхало чимало інтелігенції, а серед них і літератори-гумористи, і художники-карикатуристи...

Журнал «Мітла», його перший номер, який творив, редагував, видавав і продавав муляр Юліан Середяк, побачив світ першого березня 1949 року. Кредо цього місячника було закладене в «Гімні «Мітли», одна зі строф якого звучала:

Хтось на націю начхав,
Хтось червоним дуже став,
Інший думає, що світ —
Власний, випнутий живіт...

Потім цей часопис стане звичним, буденним явищем для громади — «Мітла» виходитиме регулярно, щомісяця цілих двадцять ще й шість років, мала й щорічний додаток — календар на сто п'ятдесят сторінок (а це ж двадцять шість випусків!), — але тоді, на самому початку, це була справжня сенсація, подія для всіх українців Аргентини. Та скоро не тільки для них: гумористичний місячник почала передплачувати українська діаспора інших країн — наклад, як на зарубіжжя, з першого ж номера був просто фантастичний — дві тисячі примірників! Видання стало прибутковим!

Як там кажуть: апетит приходить...

«Мозковий центр» часопису «Мітла» — літератори Юліан Середяк, Юрій Тис-Крохмалюк, Анатоль Калиновський — якось упереміш між смачним аргентинським вином, горою недопалків, стосами анекдотів і згадок, враз висловили те, що до того не раз думав кожен поодинці: а що, як нам заснувати видавництво і давати жадібній на духовний харч громаді вартісну книжкову продукцію?..

Думка, бажання й потреби були висловлені. Лишалась дурниця — реалізувати все це.

2.

А ВТІЛЮВАТИ в життя, як скоро виявилося, завше важче, набагато важче, аніж мріяти і планувати.

Насамперед: що видавати? З чого почати? Хіба є хоч один вартісний рукопис?

І знову: гора недопалків, пляшки червоного сухого вина, п'ятірні в розкуйовджених чубах... Тепер не до анекдотів, не до жартів: у повітрі висить невідступне питання — що? Це як дамоклів меч, постійно над їхніми головами: що друкувати?

Середяк як ініціатор усіх їхніх задумів несподівано звернувся (а чи так уже й несподівано?) до Юрія Тиса, який уже мав кілька виданих книжок, серед них й історичні:

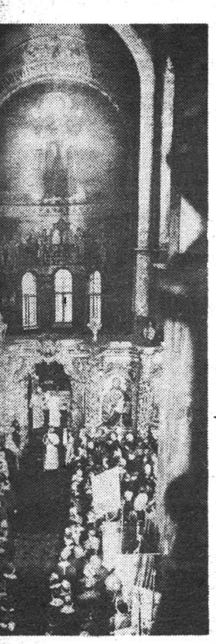
— Започаткувати наше видавництво годилося б твором, який би зв'язував Україну з Південною Америкою. Може, це був би твір про наших заробітчан, а, може, й

Голос України

...ОВСЬКОГО, Б. ПРИЙМАКА

На Україну повернусь...

ДРУКАР КНИЖОК НЕБАЧЕНИХ

1.

ЩО ЗНАВ Юліан Середяк юнаком, про книжки? Ну, насамперед, що є цікаві і не дуже. Що вони потрібні і для навчання, і для того, аби знати, що у світі діється, і для гарного проведення часу, і... Словом, без книжки ні туди, і ні сюди.

Не можна сказати, що Середяк був лише, так би мовити, споживачем книжкової продукції — її читачем. Ще як учився у Дрогобичі, в торговельній школі, а відтак працював головним бухгалтером у відділі мистецтв місцевої обласної Ради — тоді якраз прийшли на Західну Україну більшовики — він активно дописував до багатьох львівських видань. Та головне — до тижневої «Неділі» і сатиричного «Комара»: там залюбки друкували його гуморески, загадки, малюнки, переклади з польської та німецької...

І за німецької окупації словом, олівцем, пензлем Юліан допомагав Українській Повстанській Армії: писав і оформляв листівки, відозви, прокламації. І навіть в Австрії, у таборі для переміщених осіб, зумів видавати рукописний гумористичний журнал «Проти шерсті»...

Правду кажучи, опинившись згодом в Аргентині, де поперваx працював мулярем, Юліан Середяк про видання книжок і не мріяв, хоч їх брак в українській громаді, значно розширеній після другої світової війни, дуже відчувався. Йому тоді страшно кортіло, просто аж свербіло налагодити тут, в Аргентині, випуск сатиричного журналу. Тем не бракувало, та й сили, потрібні для цього, були: з Європи по війні наїхало чимало інтелігенції, а серед них і літератори-гумористи, і художники карикатуристи...

Журнал «Мітла», його перший номер, який творив, редагував, видавав і продавав муляр Юліан Середяк, побачив світ першого березня 1949 року. Кредо цього місячника було закладене в «Гімні «Мітли», одна зі строф якого звучала:

Хтось на націю начхав,
Хтось червоним дуже став,
Інший думає, що світ —
Власний, випнутий живіт...

Потім цей часопис стане звичним, буденним явищем для громади — «Мітла» виходитиме регулярно, щомісяця цілих двадцять ще й шість років, мала й щорічний додаток — календар на сто п'ятдесят сторінок (а це ж двадцять шість випусків!). — але тоді, на самому початку, це була справжня сенсація, подія для всіх українців Аргентини. Та скоро не тільки для них: гумористичний місячник почала передплачувати українська діаспора інших країн — наклад, як на зарубіжжя, з першого ж номера був просто фантастичний — дві тисячі примірників! Видання стало прибутковим!

Як там кажуть: апетит приходить...

«Мозковий центр» часопису «Мітла» — літератори Юліан Середяк, Юрій Тис-Крохмалюк, Анатоль Калиновський — якось упереміш між смачним аргентинським вином, горою недопалків, стосами анекдотів і згадок, враз висловили те, що до того не раз думав кожен поодинці: а що, як нам заснувати видавництво і давати жадібній на духовний харч громаді вартісну книжкову продукцію?..

Думка, бажання й потреби були висловлені. Лишалась дурниця — реалізувати все це.

2.

А ВТІЛЮВАТИ в життя, як скоро виявилося, завше важче, набагато важче, аніж мріяти і планувати.

Насамперед: що видавати? З чого почати? Хіба є хоч один вартісний рукопис?

І знову: гора недопалків, пляшки червоного сухого вина, п'ятірні в розкуйовджених чубах... Тепер не до анекдотів, не до жартів: у повітрі висить невідступне питання — що? Це як дамоклів меч, постійно над їхніми головами: що друкувати?

Середяк як ініціатор усіх їхніх задумів несподівано звернувся (а чи так уже й несподівано?) до Юрія Тиса, який уже мав кілька виданих книжок, серед них й історичні:

— Започаткувати наше видавництво годилося б твором, який би зв'язував Україну з Південною Америкою. Може, це був би твір про наших заробітчан, а, може, й якийсь історичний, пригодницький роман, скажімо так: про козаків, котрі якимось чином потрапили з першовідкривачами Америки на цей континент...

Могли чи ні потрапити козаки сюди? Ану, думаймо купно...

Обережний Юрко почав здалеку.

— Я вже давно придивлявся до шаблі в національному музеї, яку подарували майже двісті літ тому вдячні аргентинці за визволення їхньої країни від іспанського поневолення ґенералові Сан-Мартину... Такі криві, оздоблені самоцвітами, шаблі були лише в турків і українців. Жодного турка-емігранта в Аргентині не було і нема. Значить...

В Анатолія Калиновського аж очі розгорілися:

— Треба дати на експертизу: хіміки одразу визначать, де відливалася сталь, звідки походять самоцвіти...

Тис-Крохмалюк махнув рукою:

— Пробував умовити... Не дають. Кажуть, національна святиня. Пояснили навіть звідки взялася: кажуть куплена на аукціоні в Англії...

Середяк аж розсердився:

— Кажуть, кажуть... Піди тепер узнай правду! А чого купили (якщо купили?) саме криву, козацьку шаблюку, а не звичну для них, які тоді використовували?.. Тут щось не те... Ясна річ, що на експертизу в цих музейних щурів шаблю таки треба буде якось видурити... Але доки це станеться, от тобі, Юрко, від директора видавництва замовлення: написати пригодницький роман про українських козаків, які з різними пригодами й добрими намірами добились аж до Південної Америки...

Сказано — зроблено?

Хтось аби їх послухав у тій прокуреній кав'ярні, яка їм завжди служила прихистком — на Рівадавії — справді б подумав, що трохи підпилі чоловіки погомоніли собі, посміялись, похизувалися, а потім, відіспавшись, забули, про що й мова була за філіжанкою кави й кухлем пива. Та друзі були не лише веселуни, не тільки фантазери, вміли пильнувати як свою основну працю (Тис — хімік у лабораторії, Середяк — муляр на будівництві, Калиновський — робітник на залізниці), яка давала їм кошти на прожиття, так і виконувати свій обов'язок перед громадою, чесне слово перед друзями.

Через рік, здивований і натішений водночас український читач не тільки Аргентини, а й інших країн, де жили їхні краяни, тримав у руках тлустеньку книжку, любовно графічно оформлену знаним митцем Борисом Крюковим, що іще пахла свіжою друкарською фарбою. На цупкій обкладинці красивим шрифтом значилося: «Юрій Тис. Рейд у невідоме. Роман. Видавництво Юліана Середяка, Аргентина, 1953 рік». А, розкривши книжку, на першій же обкладинці можна було прочитати анотацію: «У цьому найновішому творі Юрій Тис розповідає нам про лицарські пригоди молодого юнака Миколи Претвича, який живе в початках XVI століття...

Книга наснажена пригодницькими подіями, віддзеркалює шляхетність і лицарство героїв, які ніколи не забувають, що все те, чого навчились і що бачили в чужих світах, завжди має служити їхній далекій батьківщині».

Видавництво народилося...

3.

ЮЛІАН бурчить, вдає невдоволеного, ображеного й ошуканого життям чоловіка. Але то й сліпому видно, і глухому чутно, що це він так, для годиться, що зовсім він не банує за тим, як прожив свій вік, не жаліє, що зробив для громади, для людей.

Хоч коли послухати його й подумати, то деяка правда в його словах є таки:

— Коли інші авта купляли, хати собі будували, я сліпав над лінотипом, набирав тексти, — і то багатьма мовами: іспанською, англійською, німецькою, українською, читав коректури, редагував, словом, видавав такі книги, які й тепер придаються, які без мене б загинули навіки...

Що правда, то правда: він один дав життя (і продовжує давати!) понад ста п'ятдесяти книжкам: художня література — поезія, проза, дитяча книжка, спогади, мемуари, підручники, переклади...

Але спробуй забери в нього те все — власне писання, пошуки авторів, редагування текстів, їх набір у друкарні, читання коректури, саме друкування, розповсюдження — і то не задля зиску, а часто за власні гроші, збиткове для себе, — а йому дай те ж авто, хороми-палаци, дачу над морем, яхту і т. д., і т. п. — чи захотів би помінятись, чи захотів би так жити? Дзуськи!..

Та що нам самим гадати, як би він повівся, коли десь потім, принагідно, сам, як про щось буденне, скаже: «Я ступив на шлях ідеаліста, а не матеріаліста, і від того б не відійшов ніколи, навіть за умови, що мені було б нове життя даровано».

Гарний настрій уже до нього повернувся, і, ясна річ, він почав фантазувати:

— Знаєте що? А я б хотів скласти собі таку, скажімо, епітафію, як це зробив Бенджамін Франклін... Винахідник громовідводу, він, як той скупий, що береже кожен гріш, беріг для великої справи свою енергію, дотримувався суворої дисципліни, вірив, довіряв, надіявся, любив людей. Але чому вже в двадцять три свої літа склав сам собі епітафію, не доберу: «Тут покоїться, ставши їжею черв'яків, тіло Бенджаміна Франкліна, як обкладинка старої, пошарпаної книги. Але твір не загине, бо, як він вірить, йому написано долею знову з'явитися в новому виданні, переглянутому й виправленому автором».

Хай він собі жартує, цей гуморист і довголітній головний редактор сатиричного журналу «Мітла», а я, коли передивляв автографи різних людей, йому посвячені, зупинив погляд на одному, а відтак і виписав його: «...Пам'ятайте, **навіть роки, прожиті на чужині, не стануть для людини змарнованими, якщо вони навчили її міцніше любити рідну землю».**

4.

НЕ БЕЗ ПЕВНОЇ НЕЗРУЧНОСТІ й остраху, я все ж запитав його: звідки таке незвичне, як для народженого в селі, у нього ім'я? Він і не думав ображатися:

— Уявіть собі: в нашому селі Летня під Дрогобичем було аж шість Василів Середяків (прізвище, мабуть, від того, що жили в центрі села): як з ними розібратися? А тут ще й нас дев'ятеро родилось... Батько був дяком і писарем у селі, читав книги, особливо любив хизуватися знанням давніх: грецьких і римських авторів. Нам з братом одразу і втрапили дивні для села імена: Юліан і Корнелій...

Не забуває пан Юліан і про два свої «гріхи», два несповнені свої обов'язки, котрі постійно нагадують йому про себе самі, муляють йому що не день, не дають спокійно жити. Перший — що досі не написав книгу спогадів про своє життя; не зібрав докупи, в одну книгу всі свої видруковані, майже за шістдесят літ, матеріали; не завершив документальну повість про свого земляка, теж аргентинського емігранта Григорія Мацейка, який свого часу, у тридцяті роки, спричинився до гучного процесу, вбивши у Варшаві міністра внутрішніх справ. Другий «гріх» — що нікого не залишає після себе, не має учня-видавця... Виправдання наче і є: «...Ніхто не хотів і не хоче йти у видавничу справу: це не поплатна річ, не дає зиску, нема зацікавленості. Це тільки я такий дурний, що пішов на це, іншого такого нема...».

Як би там не було, але це треба усвідомити чітко: із його відходом зникне і «Видавництво Юліана Середяка» в Аргентині...

5.

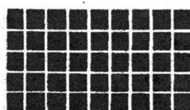
ВДОМА, в одній з кімнат Юліана Середяка, на полицях попід стінами, рівненькими шерегами, одна побіля другої тлусті й тонкі, зависокі й короткі, з коричневими, зеленими, білими й чорними обкладками книги. Його книги. Його видавництвом пущені у світ. Неторканий його запас. Здається, тільки сигналізації та секретних замків бракує. А ж ні: є оберіг — виписка з монастиря святого Петра в Барселоні: «У того, хто вкраде якусь книжку з цієї бібліотеки, нехай вона переміниться на змія в його руці і роздере його; нехай його розіб'є параліч, і всі його члени розтрощаться; нехай знемагатиме він од болю й голосними риданнями благає прощення; і нехай не припиняться його страждання аж поки від нього не залишиться ніщо; нехай книжкові черв'яки підточуватимуть його нутрощі, як предвісники Черв'яка, що ніколи не зникає; а коли, нарешті, він піде на свій Останній Суд, нехай вкинуть його в палаючий вогонь пекла на віки віків...»

Ці книги призначені для персональної, досі не баченої в Україні книжкової виставки «Видавництво Юліана Середяка» в Києві, відтак у Львові. По тому, як їх оглянуть у тому місті, де першодрукар книг небачених» Іван Федоров починав видавничу справу, Юліан Середяк хоче їх передати в дар Академії наук України.

Це таки символічно, що виставка завершиться недалеко від того місця, де вдячні львів'яни піднесли пам'ятник Іванові Федорову.

Федір ЗУБАНИЧ.

Буенос-Айрес — Київ.

CHERNOMOR SOFT

НВО «ЧОРНОМОРСОФТ»

офіційний ділер фірм
HEWLETT PACKARD і MINOLTA
бізнес-партнер фірми **NOVELL.**

пропонує зі складів у Миколаєві:

комп'ютери 286-16 мнz (287) 1 MB RAM/40 MBHDD (MBL, США);
портативні комп'ютери Notebook 386.SX/25 MHz;
телефакси MINOLTA, PANASONIC I CANON;
телефони, радіотелефони та автовідповідачі Panasonic;
дискети 5.25", 1.2 MB;
термопапір для телефаксів;

бухгалтерські калькулятори Citizen і Casio;
сітьові програмні продукти фірми NOVELL.

Периферійне обладнання фірми HEWLETT-PACKARD:

усі види лазерних принтерів: від найпростішого HP LASERJET IIP PLUS до принтера з вирішенням 600 точок на дюйм HP LASERJET4;
усі види струйних принтерів: від чорно-білого HP Deskjet 500 до кольорового графічного HP Paintjet XL 300 (300 точок на дюйм);
сканери чорно-білі HP Scanjet IIP і кольорові HP Scanjet IIC;
плотери форматів А4-АО, пір'яні HP Draftpro Plotter та HP 7550 і Струйні HP Desighjet 600;
Комплекти витратних матеріалів.

Копіювальна техніка фірми MINOLTA:

чудова конструкція;
нечувана надійність;
підвищена продуктивність;
робота в кольорі;
формати А3 та А4;
комплекти витратних матеріалів;
сервісне обслуговування.
Постачання одразу після оплати.

Наша адреса: м. Миколаїв, вул. Артилерійська, 7.
Тел. (0512) 352190, 356091, 359955, 377936, 358386, 358585.
Факс: (0512) 359968 (цілодобово).

Панове!

Вас вітає брокерська фірма "Комерційні системи".

Ми співробітничаємо з солідними діловими партнерами. Наші брокери пропонують вам оперативну допомогу в швидкій реалізації великих партій будь-яких товарів, сировини, продуктів.

Уклавши з нами угоду, панове, ви можете не сумніватися — в найкоротші строки інформація про ваш товар надійде на біржеві торги найбільших бірж України, в комп'ютерну мережу передачі повідомлень Relcome, у рекламі оголошення й обов'язково

ДОСЯГНЕ
покупця.

Наша брокерська фірма оперативно й вигідно придбає для вас ліс та пиломатеріали, меблі, сталь, алюміній, а також вироби з металів, вітчизняні й імпортні автомобілі, продукцію хімічного виробництва, сантехнічні вироби, верстати, обладнання, нерухомість та багато іншого.

Подавайте заявки на суму не менше 100.000 карбованців.

У нас немає проблем, панове. Їх не буде і у вас!

Для вас ми працюємо без вихідних!
Факс (044) 293-07-25.
Телекс 631210 ALINA SU.

Адреса:
252021, Київ,
Кловський узвіз, 9/2.
Телефон у Києві
291-47-92.

ДО НОВОГО РОКУ
І ЩОДНЯ

З 20 грудня новорічна виставка-розпродаж екологічно чистих імпортних продуктів харчування, оптом і вроздріб!

Відвідайте магазини СПОРТЕК за адресою:

Київ, пр-т Перемоги, 9/47, тел: 274-20-76, 274-21-25,

Київ, бульв. Лесі Українки, 28, тел.: 296-68-18.

Європейський асортимент, європейська якість, мінімальні ціни. Оплата у ВКВ.

Кондитерські вироби, напої, дитяче харчування, пиво.

СПОРТЕК і ST & KOLI — правильний вибір.

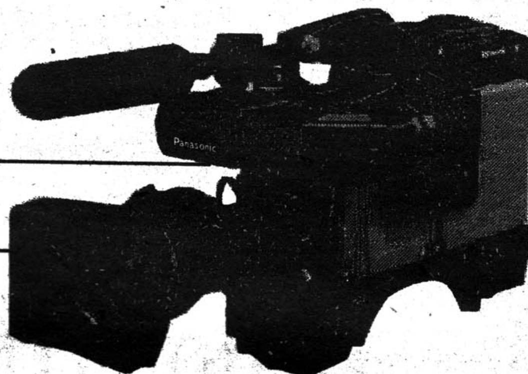
ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ВИДЕОТЕХНИКА

ВИДЕООБОРУДОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО И ВЕЩАТЕЛЬНОГО КАЧЕСТВА

Студийные съемочные и монтажные комплексы

Оборудование форматов SVHS, MII, Betacam SP, Betacam 2000 PRO и D-3

Рабочие станции компьютерной анимации

WESCOM, Inc.

Украина, 310046
Харьков, ул.Пожарского 2/10
Тел. (0572) 94-76-01, 95-96-74
93-40-75, 94-16-58
Факс (0572) 94-35-73, 94-16-58

Фирма WESCOM,Inc. производит поставку и установку оборудования для телецентров и студий, систем кабельного телевидения, студий компьютерной анимации

ВИДЕО СТУДИЯМ, КАБЕЛЬНЫМ СЕТЯМ И ТЕЛЕКОМПАНИЯМ!

Предлагаем изготовление заставок, роликов и др. с помощью видео и компьютерной анимации в обмен на эфирное время.

Формат VHS, другие по согласованию.

Приглашаем специалистов в соответствующих областях.

ВСЕМ, КОМУ НУЖНА РЕКЛАМА!

Лучше и дешевле чем мы не делает никто!

Телефоны в Киеве (044) 441-9747, 441-9610.
Факс (044) 443-0889, E-Mail: Sol@Direkt.Kiev.ua

® FINCO ®

Финансовая компания «Финко»

(Российская Федерация, Москва)
оказывает помощь украинским фирмам и предприятиям в быстром переводе платежей из Украины в Россию за пять банковских дней по курсу 1,75 крб. : 1,00 руб.
Минимальная сумма 1 000 000 карбованцев.

Телефон представителя в Киеве:
(044) 432-84-83

ФІРМА «ГЕКАТА»

НАЙКРАЩИЙ ПОДАРУНОК ДО НОВОГО РОКУ ДЛЯ ВАШИХ КЛІЄНТІВ

Автовідповідачі; калькулятори; телефакси; шкіряні куртки; пуховики; жіночі пальта; спортивні костюми; взуття; білизна; джинси; чоловічі костюми.

Оптова торгівля. Оплата в купонах.

Телефони у Києві: 274-39-88; 221-77-80; 221-77-84.

КРУИЗЫ ЭКСТРА КЛАССА

PRIMEXPRESS

Одесса, 270091, ул. Загубанского, 10-А, тел. (0482) 33-05-83, 25-90-74, 22-72-82.
Телекс: 232188 TEMP SU.
Факс: 32-56-15.

ПАНОВЕ!

У вас з'явилася чудова можливість придбати за готівку автомобілі ВАЗ, ГАЗ (експортний варіант).

Оплата у доларах США.

Акціонерне товариство «ПРОГРЕС» чекає вас.

Зателефонуйте зараз же!

м. Луганськ, тел. (064-2) 55-35-28.

Луганська область, м. Свердловськ, тел. (факс) (06434) 2-28-00.

м. Київ, тел. (044) 432-45-59. Телекс 115719 KREM, телетайп 118387 РЕКОРД; ИСКРА 07138, 07124.

ES&S (ELEKTRONiK SERVICE & VERTRIEB Cmb H)

Официальный представитель исследовательского института ДАЙМЛЕРА-БЕНЦА (МЕРСЕДЕС)

ПРЕДЛАГАЕТ

принять участие на конкурсной основе в семинаре по новейшим технологиям (февраль 1993 г., г. Берлин). Расходы по поездке за счет фирмы- организатора.

Для участия в конкурсе необходимо подать аннотацию разработки на русском языке с изложением проблемы, новизны, области применения. Преимущество отдается новейшим технологиям в области космоса, самолетостроения, материаловедения, химии, которые не нашли промышленной реализации и могут быть внедрены с участием западных партнеров.

Срок подачи до 30 декабря 1992 г.

Совместная украинско-немецкая фирма «БСТУ».

Телефоны (044) 295-03-14; (044) 296-96-66.

Украинско - Болгарское
совместное предприятие
"ГЛОБУС Лтд"

Реализует:
авто- и электропогрузчики
болгарского производства
любых модификаций,
а также
полную гамму запасных частей
и принадлежностей к ним.

В том числе:
- аккумуляторы и аккумуляторные батареи;
- дизельные и электродвигатели;
- автошины и многое другое.

За СКВ или по бартеру.

348047, г.Луганск, ул.О.Кошевого, 32
СП "ГЛОБУС Лтд"
Телефоны: (0642) 57-32-25; 57-34-07
Факс: 52-22-04

Проблеми планування сім'ї, виявляється, непокоять не тільки вітчизняних спеціалістів та членів Комісії Верховної Ради в справах жінок, охорони сім'ї, материнства та дитинства: днями в редакції побував гість з Хорватії, який переконливо доводив, що наші проблеми — це і їхні проблеми. Під «їхніми» мається на увазі міжнародна харитативна організація та світова федерація лікарів, які поважають людське життя (приблизно така назва в перекладі українською мовою). Доктор медичних наук хірург Антун Лисець — повноважний представник цих організацій, більше того, він відповідальний за країни Східної Європи. Ну, а оскільки ми майже найсхідніші, пан Лисець з великим ентузіазмом відкриває в Україні «Америку» (штаб-квартира репрезентованих ним організацій розташована у США).

Антун ЛИСЕЦЬ:

«ВИ НА ПОЧАТКУ ВЕСНИ. АЛЕ МОЖЕТЕ ПОВЕРНУТИСЯ В ЗИМУ»

— Пане Лисець, даруйте за відвертість. Ви стільки уваги приділяєте колишнім «бастіонам» соціалізму, зокрема Україні, в той час як сама Хорватія значиться, на жаль, не лише у списку гарячих точок планети а й країн, що найбільше потерпіли від комуністичного режиму...

— Я розумію, що ви хочете сказати. Нашим країнам справді дістався майже однаковий спадок. І саме тому я краще розумію ваші болі, ніж якийсь добродій американець, який багато чув, але не відчув на власній шкірі принади червоного «раю». Організації, які я репрезентую, щиро прагнуть допомогти Україні повернути «експропрійовані» режимом багатства — віру, мораль, здоров'я народу.

Ми не маємо великих коштів, але ми хочемо і можемо підтримати вас морально. Повірте, це нині важливіше, ніж мільйонні субсидії — гроші розсипаються, наче пісок між пальцями, а слово правди, яке ми принесли, буде почуте.

— З якою конкретно місією ви приїхали в Україну?

— Для встановлення контактів з людьми, які мають бажання співпрацювати з нашими інституціями. Мета цієї співпраці — захист права на життя: найголовнішого права кожної людини, дарованого Богом. Не має значення, народжена ця людина чи тільки розвивається в утробі матері, готується до відходу в інший світ чи ще не зачата.

Наша діяльність складається з двох етапів: діагностики і терапії. Діагноз уже визначено — надто промовисті симптоми хвороби: замах на віру, а звідси — падіння моралі. Жахлива демографічна ситуація, аборти, знищення здоров'я жінок і родинного щастя шкідливими методами планування сім'ї. Треба негайно приступити до інтенсивної терапії — відродження людських чеснот, заборони (державним законом) абортів та інших методів убивства ненароджених.

Та буду відвертим, у вас дуже мало спеціалістів, які можуть зайнятися лікуванням нації. Я відвідав кілька пологових будинків, гінекологічних відділень, жіночих консультацій і був просто приголомшений: не тільки хворі, а й лікарі не знають елементарного. Наприклад, я привіз фільм про внутрішньоутробний розвиток дитини, і багато гінекологів зізналися, що побачене ними на стрічці — новина для них.

Так само «новиною» є для більшості шкідливий вплив спіралей та інших контрацептичних засобів. Ваші жінки просто знищуються цим потужним «арсеналом» смерті (насправді спіралі та таблетки не вберігають від запліднення, вони часто вбивають двотижневий плід). Їхнє здоров'я катастрофічно погіршується: розвиваються анемії, гінекологічні захворювання, запалення судин, рак молочної залози. Західні вчені встановили: навіть інфаркт міокарда зв'язаний з використанням протизаплідних таблеток. Промисловість заробила великі капітали на здоров'ї нації. Слава Богу, в багатьох країнах це вже зрозуміли і перестали користуватися «послугами цивілізації». В Америці більшість фірм, що виготовляють спіралі, перетворилася на банкрутів. Україна, навіть за матеріального благополуччя, не зможе належати до високорозвинутих країн, якщо її жінки ходитимуть із спіралями.

— Але, хочемо ми цього чи ні, існує таке поняття, як небажана вагітність. Воно не залежить від суспільного ладу. Отже, згідно з вашим твердженням, Україна так і не стане високорозвинутою, бо завжди знайдуться «несвідомі» громадяни, які вчинять «непатріотично» — відмовляться від щастя материнства чи батьківства...

— Для несвідомих (я вживаю це слово без лапок) існують нешкідливі біологічні методи уникнення небажаної вагітності. Вони набагато надійніші, бо пов'язані з фізіологією жінки: вона може завагітніти лише у певні дні місяця. Біологічний метод планування сім'ї блискуче обгрунтував австралійський лікар Білінгс, але він майже невідомий вашим співвітчизницям — я переконався в цьому під час розмов і зустрічей. Очевидно, залізна завіса перекривала доступ не лише «ворожій ідеології», а й надпартійній медицині. Знаю на прикладі Хорватії — ім'я Білінгса було заборонене в науці. Метод австралійця чи, скажімо, симпто-термальний метод не можна було згадувати в курсі лекцій для студентів медичних вузів, а будь-яке посилання на них вилучалося з наукових статей.

Пригадую випадок, коли з ефіру зняли радіопередачу про натуральні методи планування сім'ї.

Отже, фізіологія жінки — майже державна таємниця для громадянок України. Більше того. Навіть викладачі мединститутів, які спеціалізуються в цьому напрямкові медицини, дуже приблизно знають свій предмет. Ми неможемо допомогти вам у розсекреченні цієї «таємниці».

А взагалі, насмілюсь дати вам одну пораду. Не поспішайте з вдячністю зустрічати перші-ліпші вантажі із Заходу. Я щиро обурююсь, коли чую, що світові організації «із співчуття» безплатно посилають в Україну протизаплідні таблетки. Оце так гуманітарна допомога! Чого не встиг зробити Гітлер — зроблять «друзі». Ці упаковки з ліками — зброя проти вас, демографічна агресія. Адже Україна, на превеликий жаль, не може похвалитися перспективою. Жахлива екологія та нинішня демографічна ситуація, коли помирає більше, ніж народжується, склали вам недобру репутацію — нація, яка вимирає. Без різкого зростання народжуваності — я вже не зачіпаю моральний бік справи — ви не матимете майбутнього. Ось приклад. Мої бабуся і дідусь мали тринадцятеро дітей. Жили не в розкошах і над ними часто сміялися заможніші родини, яким справді було матеріально легше — вони виховували всього по одній-дві дитині. Але сталося так, що життєвий вихор вирвав ці нечисленні пагони, і древа життя колись заможних родин, по суті, всохли. В нашому роду воно буяє на повний розквіт: понад двісті внуків, правнуків, прапра... Хто ж переміг? Це демографічний зріз тільки на прикладі одного села. Але це дуже показово і для нації в цілому.

— Переконливо тільки в газетній статті. В житті все значно складніше. В нинішніх економічних умовах багатодітні родини приречені на злиденність. Важко батькам втішити себе майбутньою «перемогою», коли їхні діти сьогодні хочуть їсти. Розчулені «охи» і «ахи» навколо багатодітних — це просто нещирість з боку суспільства.

— Згоден, якщо мати на увазі традиційне ставлення до таких родин. Але давайте подивимося на цю проблему з другого боку. Проти сім'ї діяли не тільки медики й фармацевти, які «допомагали» абортами й протизаплідними засобами жити заможніше. Значнішою мірою сім'ю руйнувала держава. Ви кажете, у вас немає грошей, тому безглуздя мати багато дітей. Це неправда. Я вже не кажу про ті кошти, які бездумно витрачаються на озброєння, армію, космос. Не будемо «роззброювати» Україну. Візьмемо іншу статтю державних видатків — на медицину. Я подивився, скільки у вас приміщень для абортаріїв, скільки обладнання в них, тисячі і тисячі медиків з відповідними зарплатами — і вся ця величезна сума грошей призначена для... вбивства. А ви передайте їх для життя — на підтримку багатодітним родинам. Побачите — проблема не в коштах, а в тому, на що їх використовуєте. Не створюйте собі штучних перепон до щастя і не вигадуйте причин. Як відверто зізнався мені один київський лікар: не буде абортів — не буде в нас грошей. У цих словах — суть державної політики з планування сім'ї.

— Завтра ви повертаєтесь додому. Не розчаровані — приїхали з великими планами на співробітництво, а довелося займатися роз'ясненням «азів»?

— Я дуже задоволений наслідками поїздки. Багато спеціалістів виявили великий інтерес до нашої програми і погодились на співпрацю. Мав цікаві зустрічі в Міністерстві охорони здоров'я, Комісії у справах жінок, охорони сім'ї, материнства та дитинства. Мої співрозмовники погоджувалися з багатьма ідеями наших організацій. Усе це обнадіює. На жаль, є і прикрі явища, на які у вас не звертають належної уваги.

Ви боретеся за економічні, політичні зміни в країні. Охорона ж здоров'я і далі плентається позаду. Зрозумійте, не може Україна вижити з такою медициною. Ваші лікарі працюють проти вас. Глибоко переконаний, для здоров'я ваших жінок було б набагато ліпше, якби позакривали всі оті ваші спеціалізовані гінекологічні відділення та аптеки. А Закон про охорону здоров'я, на який, чув, покладаєте стільки надій? Особливо там, де йдеться про материнство й дитинство. Це ж програма ІППФ (сумнівної організації, яка швидше бореться за знищення здоров'я, ніж за його збереження), тільки перекладена з англійської на українську. Цього закону не можна допустити. Якщо ви тепер цього не зрозумієте — через 10—20 років буде пізно.

— Напевно, повинна здійснитися велика моральна революція, поворот на 180 градусів у свідомості людей, щоб запрацював навіть найдосконаліший закон. Заборона абортів, стерилізації чи використання контрацептивів призведе до підпільної лікарської практики. Це вже було в історії.

— Звичайно, однією забороною не зарадиш. Давайте ж перевертати свідомість — пропагувати здоровий, моральний спосіб життя, подружню вірність (між іншим, СНІД інколи переноситься й поцілунком: мається на увазі не той поцілунок, яким обмінюються президенти двох держав в аеропорту. Гадаю, читачі зрозуміють цей натяк). У Хорватії, до речі, якраз триває така моральна революція. Наша Конституція захищає право на народження, що відразу вплинуло на громадську думку. В аптеках навіть за рецептами, як правило, не відпускають контрацептичних засобів. У мединститутах введено спеціальні програми: як зберегти життя людині. Необхідні зміни внесено в шкільні підручники. Багато працюємо в цьому напрямкові через церкву, засоби масової інформації. Одне слово, переорієнтовуємо людей на сповідування справжніх чеснот. Можливо, це видається вам дивним, але ми щасливі в своїй гарячій точці: бо хоч стіни лікарень часто стають мішенню для сербських снарядів, ми святкуємо перемогу — хорватські лікарні відмовляються вбивати ненароджених співвітчизників.

Отже, закінчуючи розмову, ще раз благаю — не бійтеся дітей. За будь-яких обставин, незалежно від того, бажана вагітність чи ні, здорова дитина чи хвора, любіть її і збережіть життя. Україна зазнала важких випробувань. Нині ви живете на початку весни, після тривалої і важкої зими. Я вірю, ви не допустите повернення морозів, сонце відродження зігріє вас. Нації не повинні щезати з лиця землі.

Інтерв'ю вела Людмила КОХАНЕЦЬ, спеціальний кореспондент «Голосу України».

ГОЛОС УКРАЇНИ

ЗАСНОВНИК — ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО.

РЕДКОЛЕГІЯ: Анатолій ГОРЛОВ, перший заступник головного редактора; Олександр БІЛИК, заступник головного редактора; Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ, оглядач, завідуючий відділом культури; Борис СИДОРЕНКО, заступник головного редактора; Анатолій СОЛОНСЬКИЙ, редактор відділу кореспондентської мережі; Віталій СУДДЯ, відповідальний секретар.

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-89-61; 441-89-46; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.

☉ Рукописів не повертаємо.

☉ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

☆ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

☆ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Індекс 60955.

Загальний тираж 450 601

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Зам. 0311243.